Anton Pavlovici Cehov

Trei surori

Dramă în patru acte (1900 – 1901)

În româneşte de MONI GHELERTER şi V. JIANU

Personaje:

PROZOROV ANDREI SERGHEEVICI.

NATALIA IVANOVNA, *logodnica şi mai apoi soţia sa*

OLGA j

MASA *surorile lui Andrei*

IRINA J

KULÂGHIN FEODOR ILICI, profesor *de liceu*, *soţul*

Masei VERŞININ ALEXANDR IGNATIEVICI, *locotenent-colonel*, *comandant de baterie*

TUZENBAH NIKOLAI LVOVICI, *baron*, *locotenent* SOLIONII VASILI VASILIEVIGI, *căpitan* GEBUTÎKIN IVAN ROMANOVIGI, *medic militar* FEDOTIK ALEXEI PETROVICI, *sublocotenent* RODE VLADIMIR KARLOVICI, *sublocotenent* FERAPONT, bătrânul *uşier* al *administraţiei zemstvei* ANFISA, *latrina doică*, *80 de ani*

Acţiunea se petrece într-un oraş de provincie, capitală de gubernie.

ACTUL ÎNTÂI

Casa Prozorov. Salonul cu colonade prin care se zăreşte în fund sala cea mare. Amiaza unei zile însorite, vesele. În sala din fund se pune masa mare pentru dejun. *Olga*, într-o rochie de uniformă bleumarin, de profesoară de liceu, corectează întruna, când stând locului în picioare, când mergând, caietele elevelor. *Masa*, în rochie neagră, cu pălăria pe genunchi, stă într-un fotoliu şi citeşte o carte. *Irina*, în rochie albă, stă îngândurată.

OLGA: Acum un an, chiar în ziua de cinci mai, de ziua ta, Irina, a murit tata. Era foarte frig şi ningea. Mi se părea că n-o să mai pot trăi. Îţi pierduseşi cunoştinţa şi zăceai ca moartă. Dar a trecut anul şi n-a mai rămas decât amintirea. Acum porţi iar rochia albă. Obrazul îţi străluceşte din nou! (*Ceasul bâte ora 12*.) Şi atunci bătea

ceasul!(*Pauză*.) îmi amintesc cum l-au luat pe tata… Cânta muzica… La cimitir s-au tras salve… Fusese general… comandant de brigadă… şi totuşi ce lume puţină era. Ploua prea tare, o ploaie amestecată cu ninsoare.

IRINA: Ce rost are să ne amintim de toate astea?

(*În sala mire*, *după colonade*, *apar lângă masă Tuzenbah*, *Cebutikin şi Solionii*.)

OLGA: Azi e cald… Putem lăsa ferestrele larg deschise… dar mestecenii n-au înfrunzit încă. Acum unsprezece ani, tata a primit comanda brigăzii şi a plecat cu noi din Moscova… îmi aduc bine aminte că pe timpul ăsta, la începutul lunii mai, la Moscova e cald, totul e înflorit, scăldat în soare. Au trecut unsprezece ani, şi îmi amintesc de parcă am fi plecat abia ieri de acolo. Doamne, Dumnezeule! Când

9 – Cehov – Teatru

I

m-am trezit azi dimineaţă, am zărit soarele, lumina, primăvara şi o nespusă bucurie mi-a cuprins sufletul. Şi mi s-a făcut atât de dor de locurile acelea dragi!…

CEBUTÎKIN: Ei, pe dracu'!

TUZBNBAH: Sigur că-i o nebunie!

(*Masa*, *visătoare*, *cu cartea în mină*, *fluieră o melodie*.)

OLGA: Nu mai fluiera, Masa! Cum poţi face aşa ceva?… (*Pauză*.) Toată dimineaţa sunt la liceu, la lecţii; după-amiaza, până seara târziu, dau meditaţii, din pricina asta mă doare mereu capul şi mă frământă nişte gânduri de parcă am şi îmbătrânit! De patru ani de când sunt la liceu simt cum fiecare zi îmi secătuiesc, picătură cu picătură, puterile şi tinereţea. Numai o singură dorinţă stăruie şi creşte mereu în mine…

IRINA: Să plecăm la Moscova! Vindem casă, lichidăm tot ce avem aici… şi… la Moscova!

OLGA: Da! Cât mai curând la Moscova!

(*Cebulikin* şi *Tuzenbah rid*.)

IRINA: Fratele nostru o să ajungă, desigur, profesor universitar şi n-o să mai poată rămâne aici. Dar ce-o să se facă biata Masa?

OLGA: Masa o să vină în fiecare vară la noi, la Moscova.

(*Masa fluieră încet o melodie.*)

IRINA: Cu ajutorul lui Dumnezeu se vor aranja toate. (*Priveşte pe fereastră.*) Ce vreme minunată! Nu ştiu de ce mi-e sufletul plin de bucurie! Azi-dimineaţă, când m-am deşteptat, mi-am adus aminte că e ziua mea şi m-am simţit fericită! Mi-am amintit copilăria şi timpul când trăia încă mama. Ce gânduri minunate mi-au trecut prin minte! Ce gânduri…

OLGA: Ce strălucitoare eşti astăzi! Pari neobişnuit de frumoasă. Şi Masa e frumoasă! Nici Andrei n-ar fi urât, dar s-a îngrăşat prea mult şi nu-i stă bine. Eu însă am îmbătrânit, am slăbit mult, poate că mă supăr prea mult cu fetele la liceu. Uite, azi sunt liberă, stau acasă, şi nu mă doare capul, mă simt mai tânără decât ieri. Am numai douăzeci şi opt de ani… Totul e aşa cum trebuie să fie, totul e de la

Dumnezeu; dar poate ca dacă mă măritam şi stăm acasă toată ziua era mai bine… (*Pauză.*) Mi-aş fi iubit bărbatul.

TUZENBAH (*către Solionîi*): Vorbeşti prostii şi m-am săturat să te tot ascult! (*Intră în salon.*) Am uitat să vă spun! Azi vine în vizită Verşinin, un nou comandant de baterie. (*Se aşază la pian.*)

OLGA: Să poftească. Suntem bucuroase!

IRINA: E bătrân?

TUZENBAH: Nu, nu tocmai. Cel mult patruzeci-patruzeci şi cinci de ani. (*Cântă încet la pian.*) Pare băiat bun şi cred că nu e prost. Numai că vorbeşte cam mult.

IRINA: E un om interesant?

TUZENBAH: Da, destul… Dar are o soţie, o soacră şi două fetiţe. De altfel, e căsătorit a doua oară. Face vizite şi spune tuturor ci că are nevastă şi două fete. O s-o spună şi aici. Soţia lui e cam smintită, umblă cu cozile pe spate ca o fetişcană, vorbeşte numai despre lucruri înalte, filosofează şi, din când în când, încearcă să se sinucidă. Cred că o face ca să-şi necăjească soţul. Dacă eram în locul lui, o lăsam de mult; dar el rabdă, şi se plânge altora.

SOLIONII (*Venind din sala mare împreună cu Cebutîkin*): Cu o singură mână pot să ridic numai un pud şi jumătate, dar cu amândouă cinci şi chiar şase puduri! Ceea ce înseamnă că doi oameni nu sunt

numai de două ori mai puternici decât unul singur, ci de trei sau chiar de mai multe ori.

CEBUTÎKIN (*mergând*, *citeşte ziarul*): Împotriva căderii părului: două uncii naftalină la jumătate litru de spirt… se dizolvă şi se întrebuinţează zilnic… (*îşi notează în carneţel*.) Să notăm asta. (*Către Solionîi*.) Şi, cum îţi spuneam, se astupă sticluţa cu un dop, şi prin el se trece un tub de sticlă… apoi se ia sare de lămâie un vârf de linguriţă…

IRINA: Ivan României, dragul meu Ivan României…

CEBUTÎKIN: Ce-i fetiţa mea? Bucuria vieţii mele?

IRINA: Spune-mi, te rog, de e & mă simt atât de fericită azi? Parcă sunt dusă de-o barcă cu pânze, deasupra mea e cerul albastru nesfârşit, pe care plutesc păsări mari şi albe… Spune-mi de ce… de ce?

CEBUTÎKIN (*sărutându-i afectuos amândouă mâinile*): Pasărea mea albă!

IRINA: Azi, când m-am deşteptat din somn, m-am sculat şi m-am spălat, mi s-a părut deodată că totul s-a deslu

9*

şit pentru mine în lume, că ştiu cum trebuie să trăiesc. Ivan României, dragul meu, ştiu tot! Omul e dator să muncească, să trudească în sudoarea frunţii, oricine ar fi el. În asta e tâlcul şi ţelul vieţii lui, în asta constă fericirea, încântarea lui! Ce bine e să fii muncitor, să fii un om care se scoală în zori şi sparge piatră în drum, sau păstor, sau dascăl care învaţă copiii, sau mecanic la calea ferată… Dumnezeule, nu om, ci chiar bou sau cal de povară să fii, numai să munceşti, decât să fii o femeie tânără care se scoală la amiază, ia cafeaua în pat şi se îmbracă două ceasuri… E îngrozitor? Ard de dorul de a munci şi eu, cum arde cineva de sete în arşiţa verii. Ivan Romanâci, să nu mă mai cinsteşti cu prietenia dumitale, dacă nu mă voi scula în zori, dacă nu voi munci!

CEBUTÎKIN (*afectuos*): Bine, bine, draga mea!

OLGA: Tata ne-a obişnuit să ne sculăm devreme la şapte. Şi Irina se trezeşte la şapte, dar stă în pat, cel puţin până lanouăşise gândeşte… cu o mutră nespus deserioasă. (*Râde*.)

IRINA: Te-ai obişnuit să mă consideri fetiţă şi te miră că pot

avea o mutră serioasă. Dar am douăzeci de ani!

TUZENBAH: Doamne! Ce bine înţeleg eu dorul de muncă! N-am muncit în viaţa mea. M-am născut la Petersburg, oraş rece şi trândav, dintr-o familie care n-a ştiut ce-i munca sau grija. Când mă întorceam de la şcoala militară, îmi scotea valetul cizmele, în timp ce eu făceam nazuri şi mama mă privea cu adoraţie – ba se mira foarte mult când alţii mă priveau altfel. M-au ferit de orice trudă. Numai că nu ştiu dacă au izbutit, cred că nu. A venit timpul şi puhoiul se apropie de noi, se pregăteşte vijelia cea mare şi binefăcătoare. Vine, e aproape – în curând va da năvală peste noi, măturând toată lenea, nepăsarea, toate prejudecăţile faţă de muncă, toată plictiseala şi putreziciunea. Voi munci! Iar peste douăzeci şi cinci-treizeci de ani va munci fiecare om. Fiecare!

CEBUTÎKIN: Eu n-am să muncesc.

TUZENBAH: Dumneata nici nu intri la socoteală.

SOLIONII: Peste douăzeci şi cinci de ani n-ai să mai fii pe lume, slavă Domnului! Peste doi-trei ani, o să te lovească damblaua, sau ai să mă scoţi din fire într-o bună zi şi o să-ţi trag un glonţ în cap, îngeraşule! (*Scoate din buzunar o sticluţă cu parfum şi-şi dă pe mâini şi pe piept.*)

CEBUTÎKIN (*râde*): Când stai să te gândeştibine, e drept că n-am făcut nimic toată viaţa. Cum am ieşit din universitate, am tăiat frunze la câini. N-am pus mâna pe o carte… nu citesc decât ziare…(*Scoate din buzunar alt ziar.*) Vezi, din ziare am aflat că a existat un Dobroliubov, de pildă… dar habar n-am ce a scris… Dumnezeu ştie! (*De la parter bate cineva în podea.*) Aţi auzit, mă cheamă jos… a venit cineva la mine. Mă întorc îndată… aşteptaţi-mă… (*Iese grăbit, pieptănându-şi barba.*)

IRINA: Să ştiţi că pregăteşte ceva.

TUZENBAH: Fără îndoială… A plecat cu o mutră foarte solemnă. Să ştii că-ţi aduce un dar!

IRINA: Ar fi tare neplăcut!

OLGA: Da. E îngrozitor. Face întotdeauna prostii.

MASA: „Pe plaiu-ntins sub geana mării smălţat în aur e-un tuf an…” 1

(*Se ridică fredonând încet.*) OLGA: Nu prea eşti veselă azi, Masa.

(*Masa îşi pune pălăria, fredonând.*)

OLGA: Unde pleci?

MASA: Acasă.

IRINA: Ciudat…

TUZENBAH: Cum pleci tocmai acum, când e o zi onomastică?

MASA: Nu face nimic… Vin diseară. La revedere, draga mea!… (*O sărută pe Irina.*) încă o dată, îţi urez sănătate şi fericire. Altă dată, pe când trăia bietul tata, era la noi de fiecare zi onomastică mare tămbălău. Veneau câte treizeci-patruzeci de ofiţeri. Azi însă, nu sunt decât câţiva, şi e linişte ca în deşert… Mă duc… sunt tristă azi… nu-mi găsesc locul… nu mă lua în seamă. (*Râde printre lacrimi.*) Lasă că stăm noi de vorbă mai târziu, drăguţa mea. Acum, mă duc.

La revedere!

IRINA (*nemulţumită*): Vezi cum eşti?

OLGA (*cu lacrimi în ochi*): Te înţeleg atât de bine, Masa!

SOLIONÂI: Când filosofează un bărbat, iese filosofie sau sofisticărie; dar când filosofează o femeie sau două iese… o aiureală.

Din *Ruslan* şi *Ludmila* de A.S. Puşkin.

MASA: Ce vrei să spui cu asta, fiinţă îngrozitoare?”

SOLIONÂI: Nimic… „Nici să crâcnească n-a apucat, că pe el ursul s-a aşezat”.

(*Pauză.*) MASA (*către Olg &, supărată*): Nu mai boci!

(*Intră Anfisa şi Ferapont, care aduce o tortă.*)

ANFISA: Intră aici, tătucule, că eşti curat pe picioare. (*Către Irina.*) E de la zemstvă, de la domnul Protopopov Mihail Ivanîci. A adus o tortă.

IRINA: Mulţumesc frumos! Spune-i că-i mulţumesc. (*Ia torta.*)

FERAPONT: Cum aţi spus?

IRINA (*mai tare*): Spune-i că-i mulţumesc.

OLGA: Dă-i nişte cozonac, doiculiţă. Ferapont, du-tesă-ţi dea cozonac!

FERAPONT: Cum aţi spus?

ANFISA: Haide, Ferapont Spiridonâci, tătucule, să

mergem!...(*Iese cu Ferapont.*)

MASA: Nu pot să-l sufăr pe acest Mihail Potapâci sau Ivanîci, pe Protopopov! Să nu-l pofteşti aici!

IRINA: Nici nu l-am poftit!

MASA: Cu atât mai bine!

(*Intră Cebutîkin, urmat de soldat, care aduce un samovar de argint. Un murmur de mirare şi nemulţumire.*)

OLGA (*ascunzindu-şiobrazul în mâini*): Un samovar!... Vai, e îngrozitor! (*Trece în sala mare, unde e pusă masa.*)

IRINA: Dragul meu Ivan României, ce înseamnă asta?

TUZENBAH: Nu v-am spus eu? (*Râde.*)

MASA: Ivan Romanâci, ar trebui să-ţi fie ruşine!

CEBUTÎKIN: Dragile mele, iubitele mele, voi sunteţi tot ce mi-a rămas mai scump pe lume! Numai pe voi vă am! În curând împlinesc şaizeci de ani. Sunt bătrân... singur... Un bătrân fără niciun rost! Dragostea ce v-o port e tot ce-i mai bun în mine. Dacă nu eraţi voi, de mult mă duceam din lumea asta... (*Către Irina.*) Drăguţo!... Fetiţa mea, te cunosc de când te-ai născut... te-am ţinut în braţe... o iubeam mult pe răposata maică-ta...

IRINA: Bine, da' de ce un dar atât de scump3

CEBUTIKIN (*printre lacrimi, supărat*): Un dar atât de scump! Ia să mă lăsaţi în pace! (*Către ordonanţă.*) Du-l acolo... (*Uimită.*) Un dar atât de scump...

(*Ordonanţa duce samovarul în sala mare.*)

ANFISA (*trecând prin salon*): Dragile mele, a venit un colonel necunoscut. Şi-a scos paltonul, drăguţelor, şi vine încoa. Irinuşka, să te porţi bine, să te porţi frumos! (*Plecând.*) E de mult timpul să vă aşezaţi la masă... of, Doamne!...

TUZENBAH: Să ştiţi că e Versinin.

(*Intră Versinin.*)

TUZENBAH: Locotehent-colonel Versinin! VERSININ (*către Masa şi Irina*): Am onoarea să mă prezint – Versinin! Sunt nespus de fericit că am ajuns, în sfârşit, la dumneavoastră. Dar ce mult v-aţi schimbat! Vai, vai! IRINA: Luaţi loc, vă rog. Suntem foarte bucuroase!

VERSININ: Nici nu vă închipuiţi ce bine îmi pare!... (*Vesel*.) îmi amintesc de cele trei fetiţe... Eraţi trei surori! La faţă nu-mi aduc bine aminte cum eraţi. Ştiu că pe atunci colonelul Prozorov avea trei fetiţe pe care le-am cunoscut. Cum trece vremea! Vai, cum trece vremea!...

TUZENBAH: Alexandr Ignatievici e din Moscova. IRINA: Din Moscova? Sunteţi din Moscova? VERSININ: Da, sunt din Moscova. Tatăl dumneavoastră a fost acolo comandant de baterie, iar eu am servit ca ofiţer în aceeaşi brigadă. (*Către Masa*.) Mi se pare că încep să vă recunosc.

MASA: Eu, însă, nu-mi aduc aminte de dumneata.

IRINA: Olia, Olia! (*Strigă spre sala cea mare*.) Vino încoace, Olia!

(*Olga intră în salon*.) IRINA (*prezentând*): Locotenent-colonel Versinin, din

Moscova.

VERSININ: Prin urmare, dumneavoastră sunteţi Olga Sergheevna, sora cea mare... dumneavoastră. Maria... iar Irina e cea mică.

OLGA: Sunteţi din Moscova?

VERSININ: Da, mi-am făcut acolo studiile şi am intrat apoi în armată, slujind mulţi ani ca ofiţer. Acum am primit comanda unei baterii de aci şi am venit, după cum vedeţi. Prea bine însă nu-mi aduc aminte de dumneavoastră... Ştiu că eraţi trei surori. Întipărit în minte mi-a rămas însă chipul tatălui dumneavoastră. Închid ochii şi-l văd... îl vizitam deseori la Moscova.

OLGA: Şi eu care eram încredinţată că-i ţin minte pe toţi...

VERŞININ: Mă numesc Alexandr Ignatievici.

IRINA: Alexandr Ignatievici... Sunteţi din Moscova... Ce surpriză!

OLGA: O să ne întoarcem şi noi curând la Moscova!

IRINA: Nădăjduim s-o facem până la toamnă. E oraşul nostru natal, ne-am născut acolo. Am stat pe strada Sterâia Basmannaia.

(*Amândouă* izbucnesc *în râs, fericite*.)

MASA: Nu ne aşteptam să vedem un concetăktn. (*Vioaie*.) Acum mi-aduc aminte! Ţii minte, Olia, i se spunea „maiorul îndrăgostit"! Erai locotenent pe atunci şi erai îndrăgostit de cineva; nu ştiu însă de ce

toată lumea te sâcâia, spunându-ţi maior.

VERŞININ: Da… da! Exact! „Maiorul îndrăgostit”!… Exact…

MASA: Pe vremea aceea nu aveai decât mustaţă… Cum ai îmbătrânit! (*Cu lacrimi în ochi*.) Vai, cum ai îmbătrânit…

VERŞININ: Da. Pe vremea când mi se spunea „maiorul îndrăgostit” eram încă tânăr, iubeam… Acum toate s-au schimbat!

OLGA: Dar n-ai încă niciun fir alb! Dumneata ai îmbătrânit, dar nu eşti încă bătrân.

VERŞININ: Totuşi am patruzeci şi doi de ani! Aţi plecat de mult din Moscova?

IRINA: De unsprezece ani, Masa, de ce plângi ca o caraghioasă?(*Printre lacrimi*.) încetează, că acum mă apucă şi pe mine plânsul!

MASA: Nu plâng! Spune, te rog pe ce stradă locuiai?

VERŞININ: Pe Staraia Basmannaia.

OLGA: Şi noi am locuit acolo…

VERŞININ: Un timp am stat pe strada Nemţească; de acolo mă duceam la Cazarma Roşie; trebuia să trec peste un pod urât, pe sub care vuia apa drumeţul singuratic simţea un gol în suflet. (*Pauză*.) Aci însă aveţi un râu mare şi frumos, cu ape bogate… minunat râu!

OLGA: Da, dar e prea frig. E frig şi sunt foarte mulţi ţânţari…

VERŞININ: Da’ de unde! Aveţi o climă cât se poate de bună, sănătoasă, o climă pe cinste! Pădure… râu… sunt şi mesteceni! Din toţi copacii, cel mai mult îmi plac mestecenii, gingaşi, sfioşi. Ce bine-i se trăieşte aici! Ciudat mi s-a părut însă că au aşezat gara atât de departe… la douăzeci de verste de oraş… De ce oare? Nimeni nu ştie…

SOLIONII: Eu însă, ştiu de ce. (*Toată lumea se uită la el*.) Dacă era gara aproape, însemna că nu era departe; şi dacă e departe, înseamnă că nu-i aproape!

(*Tăcere stânjenitoare*.)

TUZENBAH: Glumeţ Vasil Vasilici 1

OLGA: Acum mi-aduc şi eu aminte de dumneata. îmi amintesc.

VERŞININ: Am cunoscut-o pe mama dumneavoastră.

CEBUTÎKIN: Bună femeie era, Dumnezeu s-o odihnească!

IRINA: Mama e îngropată la Moscova.

OLGA: La cimitirul Novo-Devicie…

MASA: închipuiţi-vă că am început să-i uit figura. Aşa o să ne uite şi pe noi lumea…

VERŞININ: Da, ne va uita! Asta ne e ursita tuturor, şi n-avem încotro! Ceea ce ni se pare astăzi grav, însemnat, deosebit de important, cu timpul va fi dat uitării sau va părea un lucru de nimic. (*Pauză*.) Interesant e că nu ne putem da seama dinainte de ceea ce va trece mai târziu drept măreţ şi plin de însemnătate, sau, dimpotrivă, ridicol şi de neluat în seamă. Oare descoperirea lui Copernic, bunăoară, sau a lui Columb n-au părut la început inutile şi ridicole, în timp ce scrierile neghioabe ale unui smintit erau socotite drept adevăruri de netăgăduit? Şi se prea poate ca viaţa noastră, cu care ne împăcăm atât de bine azi, mâine să treacă drept ciudată, fără rost, prost organizată şi chiar plină de păcate…

TUZENBAH: Cine ştie? S-ar putea însă ca lumea să vorbească de viaţa noastră cu evlavie, ca despre ceva măreţ. Timpul în care trăim nu cunoaşte schingiuirile, osânda cu moartea, năvălirile străine de odinioară şi cu toate astea, câtă suferinţă!

SOLIONÂI (*cu vocea piţigăiată*): Phe… phe… phe… Baronul nu se simte bine dacă nu filosofează…

TUZENBAH: Vasili Vasilici, te rog să-mi dai pace! (*Schimbă locul*.) Devine plicticos până la urmă!

SOLIONII (*cu vocea piţigăiată*): Phe… phe… phe!…

TUZENBAH (*către Verşinin*): Şi totuşi, suferinţele timpului nostru… nespus de multe… sunt chezăşia nivelului moral superior la care a ajuns societatea.

VERŞININ: Da, da! Fără îndoială!

CEBUTIKIN: Spuneai adineauri, baroane, că viaţa noastră va fi considerată măreaţă mai târziu; vezi însă că oamenii rămân mici. (*Se ridică*.) Ia te uită cât sunt de mic! Spre mângâierea mea sufletească, trebuie să se spună că viaţa mi-e măreaţă, înţeleasă de toţi!

(*Din culise se aude un cintee de vioară*.)

MASA: Cântă Andrei, fratele nostru.

IRINA: El e savantul nostru. În curând va fi profesor universitar. Tata a fost militar, dar fiul său şi-a ales meseria de cărturar.

MASA: A fost dorinţa tatii.

OLGA: Azi ne-am bătut joc de el! Mi se pare că este îndrăgostit.

IRINA: Da, da, de o domnişoară de aici; desigur că o să vină azi pe la noi.

MASA: Vai, cum se îmbracă şi fata asta! Nu numai că tot ce pune pe ea e urât şi demodat, dar îţi face milă. O fustă galbenă cu nişte franjuri vulgare, cu o bluză roşie. Pe faţă pare că e dată cu săpun. Nu, Andrei nu-i îndrăgostit de ea. Nu pot crede că e atât de lipsit de gust! Face pe nebunul ca să ne necăjească! Ieri am auzit că se mărită cu Protopopov, preşedintele zemstvei. Foarte bine… (*Strigă spre uşa laterală*.) Andrei, dragule, vino aici o clipă!

(*Intră Andrei*.)

OLGA: Fratele nostru, Andrei Sergheici. VERŞININ: Verşinin.

ANDREI: Prozorov. (*Se şterge cu batista pe obraz*.) Sunteţi noul comandant al bateriei?

OLGA: închipuie-ţică Alexandr Ignatievicie din Moscova.

ANDREI: Da? Vă felicit. Acum surorile mele n-au să vă mai dea pace!

VERŞININ: Deocamdată, eu sunt acela care le-am plictisit.

IRINA: Priviţi, vă rog, ce dar frumos am primit de la Andrei. (*Arată un cadru pentru fotografii*.) Cadrul ăsta e lucrat de mâna lui!

VERŞININ (*se uită la cadru şi nu ştie ce să spună*): Da… e destul de frumos…

IRINA: Şi cel de pe pian tot de el e făcut.

(*Andrei dă din mină şi se desprinde de grup*.)

OLGA: El e cărturarul nostru… Cântă şi la vioară, face orice şi e meşter la toate. Are numai prostul obicei de a fugi e de lume. Andrei, vino încoa, nu pleca!

(*Masa şi Irina îi iau de braţ şi-l aduc*, *rizind*, *înapoi*.)

MASA: Haide, haide!

ANDREI: Lăsaţi-mă, vă rog!

MASA: Eşti un-caraghios! Alexandr Ignatievici nu se supăra

niciodată când i se spunea „maiorul îndrăgostit”.

VERŞININ: Niciodată!

MASA: Pe tine te vom porecli „scripcarul îndrăgostit”.

IRINA: Sau… „dascălul îndrăgostit”.

OLGA: Fără îndoială că e îndrăgostit. Andriuşa e îndrăgostit!

IRINA (*aplaudă*): Bravo, bravo, bis! Andriuşa e îndrăgostit.

CEBUTIKIN (*se apropie pe la spate de Andrei şi-l ia, cu amândouă mâinile, de mijloc*): „Am fost aduşi pe lume pentru dragoste!” (*Râde cu poftă. Ţine tot timpul ziarul în mină.*)

ANDREI: Ajunge!… Ajunge!… (*îşi şterge obrazul cu batista.*) N-am dormit toată noaptea şi acum nu mă prea simt în apele mele, cum se spune. Am citit până la patru. Apoi m-am culcat, dar mi-a fost cu neputinţă să dorm. M-am gândit ba la una, ba la alta, până s-a crăpat de ziuă… acum se luminează devreme. În sfârşit, a răsărit soarele, care mi-a trimis razele de-a dreptul în pat. Vreau să traduc o carte din englezeşte, în timpul verii, cât stau aici.

VERŞININ: Ştiţi englezeşte?

ANDREI: Da. Tata, Dumnezeu să-l ierte, tare ne-a persecutat cu învăţătura. E caraghios şi straniu, dar trebuie să mărturisesc că, după ce a murit, am început să mă îngraş şi m-am simţit ca scăpat de sub jug. Mulţumită lui ştim azi, eu şi surorile mele, franţuzeşte, nemţeşte şi englezeşte; ba Irina ştie şi italieneşte. Dar nimeni nu-şi poate închipui cât ne-au costat toate astea!

MASA: E un lux prea mare pentru oraşul ăsta să cunoşti trei limbi! Nici măcar lux nu e… E ca şi când ai avea şase degete la o mână! Ştim prea multe lucruri de prisos!

VBRŞININ: Ia te uită! (*Râde.*) Ştiţi prea multe lucruri de prisos! Mie mi se pare însă că nu există şi nici nu poate exista pe lume un oraş atât de searbăd şi de plicticos, încât să nu aibă nevoie de un om inteligent şi învăţat! Să presupunem că între cei o sută de mii de locuitori ai acestui oraş – ce e drept, grosolani şi înapoiaţi – aşa ca dumneavoastră sunt numai trei. Fără îndoială că n-o să puteţi învinge bezna mulţimii din jur. De-a lungul vieţii veţi fi nevoiţi să cedaţi şi să vă pierdaţi cu vrenisa în mulţimea acestor o sută de mii; viaţa vă va

înăbuşi, dar nu veţi dispare cu toţii. Înrâurirea voastră va dăinui! Peste o vreme vor apărea şase, apoi doisprezece inşi de seama voastră. Până la urmă, cei de seama voastră vor ajunge cei mulţiÎPeste două-trei sute de ani, viaţa pe acest pământ va fi nespus de frumoasă, uimitoare. Ymul are nevoie de o astfel de viaţă şi chiar dacă nu s-a ajuns înăă acolo, trebuie s-o presimtă, s-o aştepte, s-o viseze, să se pregătească pentru ea! Pentru asta, el e dator să vadă şi să ştie mai mult şi mai bine decât părinţii şi bunicii lui. / (*Râde*.) Şi dumneavoastră vă mai plângeţi că ştiţi prea multe lucruri de prisos!

MASA (*scoţându-şi pălăria*): Rămân la dejun.

IRINA (*oftând*): Într-adevăr, toate astea ar trebui însemnate…

(*Andrei a ieşit fără să fie observat*.)

TUZENBAH: Aţi spus că peste veacuri viaţa pe acest pământ va fi nespus de frumoasă, uimitoare! Aveţi dreptate. Şi ca să ne împărtăşim de pe acum din ea, măcar de departe, ar trebui să ne pregătim, trebuie să muncim…

VERŞININ: Da! Ce multe flori aveţi aici! (*Se scoală şi se uită împrejur*.) Toată casa e minunată! Vă invidiez! O viaţă întreagă am trăit în case mici, cu sobe care scoteau mereu fum, cu mobilă sărăcăcioasă… două scaune şi un divan… Mi-au lipsit în viaţă flori ca astea… (*îşi freacă mâinile*.)

Ei, ce să mai vorbim!

TUZENBAH: Dar trebuie să muncim! Sunt încredinţat că spuneţi în sinea «dumneavoastră: – ” Uite un neamţ sentimental!” Vă asigur însă că sunt ras şi că nici nu ştiu nemţeşte… şi tata era ortodox…

(*Pauză*.)

VERŞININ (*plimbându-se pe scenă*): jMă gândesc adeseori ce ar fi dacă aş putea începe viaţa de la capăt… dar de data asta în mod conşti «ent… dacă aceea pe care am trăit-o ar rămâne în urmă ca o ciornă… iar cealaltă, cea nouă, ar fi adevărată! Dacă ar fi cu putinţă una ca asta, cred că ne-am strădui cu toţii, înainte de toate, să nu ne mai repetăm. Atunci cred că fiecare şi-ar înfiripa cel puţin un alt cadru de viaţă, cu o casă plină de flori şi lumină, ca asta de pildă… Am o nevastă şi două fetiţe. Nevasta mea e o persoană suferindă… şi aşa mai departe, şi aşa

mai departe. Dacă ar fi să încep o viaţă nouă, sunt sigur că nu m-aş mai însura. Nu… nu!

(*Intră Kulighin* în *frac-uniformă*.)

KULIGHIN (*se apropie de Irina*): Surioară dragă, dă-mi voie să te felicit de ziua ta onomastică, să-ţi urez sănătate şi tot ce se poate dori unei fete de vârsta ta. Uite, ţi-am adus în dar o carte. *de dă cartea*.) E istoria liceului nostru din ultimii cincizeci de ani, scrisă de mine. Nu-i o lucrare de mare însemnătate-Am scris-o aşa, neavând ce face. Totuşi, te sfătuiesc s-o citeşti. Bună ziua, domnilor. (*Către Verşinin*.) Kulîghin, profesor la liceul din localitate, consilier. (*Către Irina*.) o să găseşşti în carte şi o listă a tuturor absolvenţilor în răstimpul acestor cincizeci de ani. *Faci*, *qoud potui*, *faciant meliora potentes.1* (*O sărută* pe Masă.)

IRINA: Cartea asta mi-ai adus-o şi de Paşti.

KULIGHIN (*rî<S*, *e*): Nu se poate! în cazulăsta, dă-mi-o înapoi. Sau mai bin «e s-o dăm colonelului. Luaţi-o, domnule colonel, poate că o veţi citi într-o zi, ca să vă alungaţi plictiseala.

— Am făcut ce am putut, cine poate, să facă mai bine. (Lat.)

VERŞININ: Vă mulţumesc! (*Se scoală să plece*.) Sunt încântat de cunoştinţă.

OLGA: Cum?" Plecaţi? Nu se poate!

IRINA: Vă rog să rămâneţi la noi, la dejun.

OLGA: Vă rog!

VERŞININ (*salută*): Mi se pare că am nimerit aici de o zi onomastică. îmi cer scuze că nu am ştiut şi nu v-am felicitat. (*Trece cu Olga în sala mare*.)

KULÂGHIN: Domnilor, azi e duminică! Zi de odihnă! Să ne odihnim deci şi fiecare să se veselească conform vârstei şi situaţiei sale. Va trebui să strângeţi covoarele în timpul verii, să le puneţi bine pentru la iarnă… la naftalină sau praf persan… Romanii erau sănătoşi pentru că ştiau să muncească şi să se odihnească. Nu degeaba aveau *mens sana in corpore sano*. Viaţa lor era orânduită după anumite forme. Directorul nostru spune: Esenţialul pentru orice fel de viaţă e forma. Tot ce-şi pierde forma încetează de a mai exista… După cum se întâmplă şi în viaţa de toate zilele. (*O prinde pe Masa de mijloc*, *râzând*.)

Masa mă iubeşte. Soţia mea mă iubeşte! Ar trebui să puneţi şi perdelele la naftalină odată cu covoarele… Azi sunt vesel, sunt bine dispus! Masa, domnul director ne-a poftit la ora patru… Se face o excursie cu profesori şi familiile lor.

MASA: Nu mă duc!

KULÂGHIN (*amărât*): Dar de ce, dragă Masa?

MASA: Lasă, că vorbim mai târziu… (*Supărată*.) Bine!… O să merg! Acum, însă, te rog să mă laşi în pace! (*Se depărtiizi de el*.)

KULÂGHIN: Apoi seara, după excursie, suntem invitaţi la director acasă. Cu toată sănătatea lui şubredă, omul ăsta se străduieşte înainte de toate să fie sociabil. E o personali, tate remarcabilă. Un om minunat. Ieri, după consiliu, îmi spune: „Tare sunt obosit, Feodor Ilici!" (*Se uită la ceasul din perete şi pe urmă la al său*.) Ceasul vostru merge cu şapte minute înainte. Da! Aşa îmi spunea: Sunt tare obosit! (*Din* culise *se aude vioara*.)

OLGA: Poftiţi la masă, domnilor! Plăcinta e pe masă! KULÂGHIN: Olga, drăguţa mea! Ieri am muncit de dimineaţă până la unsprezece noaptea, eram obosit. Dar azi mă simt fericit. (*Se îndreaptă spre sala cea mare unde este pusă masa*.) Drăguţa mea…

CEBUTIKIN (*pune ziarul în buzunar şi îşi aranjează barba*):

Aha, plăcintă, foarte bine!

MASA (*către Cebutîkin*, *cu severitate*): Ascultă, să nu bei nimic astăzi! Ai auzit? Ştii că băutura îţi face rău.

CEBUTIKIN: Aş! Acum m-am lecuit! Sunt doi ani de când nu mai beau! (*Nerăbdător*.) Şi la urma urmei, parcă nu-i totuna?

MASA: Oricum ar fi, tot nu-ţi dau voie să bei. (*Supărată*, *vorbind casă n-o audă bărbatul ei*.) Ei, drăcie! Iar o să mor de plictiseală toată seara, la director.

TUZENBAH: în locul dumitale nu m-aş duce… Foarte simplu!

CEBUTÎKIN: Nu te duce, inimioară scumpă! MASA: Da, nu te duce!… Blestemată, nesuferită viaţă!… (*Trece în sala mare*.)

CEBUTÎKIN (*urmând-o*): Haide, haide! SOLIONÂI (*trecând şi el în sala mare*): Phe… phe… phe… TUZENBAH: încetează Vasili Vasilici! Ajunge! SOLIONÂI: Phe… phe… phe…

KULÂGHIN (*vesel*): în sănătatea dumitale, domnule colonel! Eu sunt profesor, sunt de-al cesei, soţul Masei!... Masa e o fată bună, foarte bună...

VERŞININ: O să beau din vodca asta mai închisă. (*Bea*.) în sănătatea dumitale! (*Către Olga*.) Ce bine mă simt în casa dumneavoastră!

(*în salon au rămas numai Irina şi Tuzenbah*.) IRINA: Masa e prost dispusă azi. S-a măritat la optesprezece ani. Atunci i se părea că soţul ei este cel mai deştept om din lume! Acum e de altă părere. E cel mai bun, dar nu şi cel mai deştept!

OLGA (*nerăbdătoare*): Andrei, ce faci, n-ai de gând să vii? ANDREI (*vorbind din culise*): Numaidecât. (*Apare şi se îndreaptă spre masă*.)

TUZENBAH: La ce te gândeşti?

IRINA: La nimic! Nu-mi place Solionîi ăsta al dumitale, mi-e chiar teamă de el! Vorbeşte numai prostii...

TUZENBAH: Un om ciudat! Mi-e şi milă, mi-e şi necaz pe el câteodată, dar mai mult mi-e milă. De fapt, cred că e un timid... De câte ori suntem singuri pare foarte deştept şi drăguţ... în societate însă e grosolan şi certăreţ. Nu te duce încă acolo, lasă-i să se aşeze la masă. Dă-mi voie să mai stau câteva clipe cu dumneata. La ce te gândeşti?(*Pauză*.) Ai numai douăzeci de ani, şi eu nu am împlinit încă treizeci. Avem atâţia ani în faţa noastră, un şir lung de zile, pline de dragostea ce ţi-o port...

IRINA: Nikolai Lvovici, nu-mi vorbi de dragoste! TUZENBAH (*fără s-o asculte*): /Simt o sete cumplită de viaţă, de luptă, de muncă! Şi setea asta s-a contopit în sufletul meu cu dragostea pentru dumneata, Irina! Parcă înadins eşti atât de fermecătoare, ca viaţa să mi se pară şi mai plină de farmec. Spune, la ce te gândeşti?

IRINA: Spui că viaţa e frumoasă! Dar dacă numai pare frumoasă? Pentru noi, cele trei surori, viaţa n-a fost încă frumoasă, ne-a înăbuşit ca o buruiană... Vezi, încep să

plâng... Nu, nu trebuie... (*îşi şterge iute lacrimile*. *Surâde*.)

Trebuie să muncim... să muncim! N-avem bucurii... viaţa ni

Ase pare tristă şi fără rost tocmai pentru că nu ştim ce *in*seamnă munca! Ne-am născut printre cei care o dispreţuiesc.

(*Intră Natalia Ivanova*. *Poarta o rochie roz şi un cordon verde*.)

NATAŞA: Lumea se şi aşază la masă… Am întârziat. (*Trecând*, *se uită în oglindă şi îşi aranjează pieptănătura*.) Mi se pare că sunt destul de bine pieptănată… (*O priveşte pe Irina*.) Draga mea Irina Sergheevna, te felicit! (*O sărută lung şi cu foc*.) Aveţi lume multă! Zău, mă simt foarte stingherită! Bună ziua, domnule baron.

OLGA (*intrând în salon*): Uite-o şi pe Natalia Ivanovna! Bună ziua, draga mea. (*Se sărută*.)

NATAŞA: Vă felicit! E ziua onomastică a Irinei. Ce mulţi musafiri! Sunt tare intimidată!…

OLGA: N-ai de ce… sunt numai de-ai casei. (*Şopteşte cu vocea speriată*.) Vai de mine, ce cordon verde! Draga mea, dar nu se poate!

NATAŞA: Cum? Crezi că poartă ghinion?

OLGA: Nu… dar nu merge… e chiar nepotrivit…

NATAŞA (*cu o voce plângâreaţă*): Da? Crezi? Dar nu e un verde ţipător, e mai degrabă şters… (O *urmează pe Olga în sala mare*.)

fin sală lumea se aşază la masă, *în salon nu e nimeni*.)

KULÂGHIN: Irina, să-ţi dea Dumnezeu un bărbat bun! E timpul să te măriţi!

CBBUTÎKIN: Natalia Ivanovna, şi dumitale la fel!

KULÂGHIN: Lasă că Natalia Ivanovna a şi pus ochii pe unul!!

MASA (*bate cu furculiţa în marginea farfuriei*): Vreau şi eu un păhărel de vin! Hai s-o facem lată!

KULÂGHIN: Masa, trei cu minus la purtare!

VERŞININ: Vodca e foarte bună! Cu ce e făcută?

SOLIONÂI: Cu gândaci.

IRINA (*cu vocea plângăreaţă*): Vai! Ce oroare!

OLGA: Diseară avem un curcan şi o plăcintă cu mere-Slavă Domnului, azi sunt acasă toată ziua. Şi seara la fel… Domnilor, să poftiţi şi diseară…

VERŞININ: îmi permiteţi să vin?

IRINA: Vă rog. „Firea ne-a adus pe lume numai pentru a iubi”.

NATAŞA: Aici se vine fără multe mofturi.

CEBUTÎKIN: „Am fost aduşi pe lume pentru dragoste!” (*Râde*.).

ANDREI: încetaţi, domnilor! Nu v-aţi plictisit încă?

(*Intră Fedotik şi Rode, cu un coş mare cu flori*.)

FEDOTIK: Mi se pare că s-au aşezat la masă.

RODE (*vorbind tare şi graseind*): S-au aşezat la masă? Da, ai dreptate…

FEDOTIK: Aşteaptă o clipă. (*Fotografiază*.) Una! Te rog, mai aşteaptă niţel. (*Face încă o fotografie*.) Două! Acum am terminat. (*Amândoi apucă coşul şi se îndreaptă spre sala cea mare, unde sunt primiţi cu mare gălăgie*.)

RODE (*vorbind tare*): Vă felicit şi vă doresc toate cele bune! Afară este o vreme minunată! Toată dimineaţa ne-am plimbat cu elevii. Ştiţi că dau lecţii de gimnastică la liceu…

FEDOTIK: Irina Sergheevna, vă puteţi mişca… (*Face o fotografie*.) Sunteţi atât de frumoasă astăzi! (*Scoate din buzunar o sfirlează*.) Iată şi o sfârlează… Are un sunet neobişnuit…

IRINA: Ce minune!

MASA: „Pe plaiu-ntins sub geana mării smălţat în aur e-un tufan…” (*Plângător*.) Ei, pentru ce spun asta? Versu

10

rile astea mă obsedează… de azi dimineaţă îmi vin mereu în minte…

KULIGHIN: Suntem treisprezece la masă.

RODE (*tare*): Vai de mine, domnilor! Nu cumva sunteţi superstiţioşi?!

(*Râsete*.)

KULÂGHIN: Dacă suntem treisprezece la masă, să ştiţi că avem printre noi îndrăgostiţi. Nu cumva eşti dumneata acela, Ivan Romanovici?

(*Râsete*.)

CEBUTÎKIN: Sunt un bătrân păcătos, o mărturisesc! Dar nu înţeleg de ce s-a roşit. Natalia Ivanovna!

(*Toată lumea izbucneşte în râs zgomotos. Natașa se scoală şi fuge*

în salon, *urmată* de *Andrei*.)

ANDREI: Te rog nu-i lua în seamă! Aşteaptă, te rog, nu pleca…

NATAŞA: Mi-e ruşine! Nu ştiu ce-i cu mine… Şi ei îşi bat joc de mine. Ştiu că o să par prost crescută pentru că m-am sculat de la masă, dar n-am încotro… nu pot… (*îşi ascunde obrazul în mâini*.)

ANDREI: Nu fi supărată, draga mea, te rog din sufletL Ei nu fac decât să glumească, dar fără răutate! Sunt buni! Au inimi de aur. Te încredinţez, draga mea, scumpa mea, că amândoi le suntem dragi! Vino aci, lângă fereastră… De aici nu ne văd… (*Se uită împrejur*.)

NATAŞA: Eu nu prea sunt obişnuită cu lumea!…

ANDREI: O, tinereţe! Minunată, frumoasă tinereţe! Draga mea, scumpa mea, nu te necăji! Tot ce te rog e să ai încredere în mine… Ce bine mă simt, sufletul mi-e plin de dragoste, de bucurie! Nu ne vede nimeni, nimeni! De ce, de ce m-am îndrăgostit de dumneata şi când? Nu înţeleg nici eu nimic! Draga mea bună şi nevinovată, te rog să-mi fii soţie! Te iubesc… te iubesc… aşa cum n-am iubit pe nimeni înainte… (*Se sărută*.)

(*în aceeaşi clipă intră doi ofiţeri*, *care văzând scena*, *se opresc*, *foarte nedumeriţi*.)

Cortina

ACTUL AL DOILEA

Acelaşi decor ca şi în actul întâi. E ora opt seara. Dincolo de scenă, pe stradă, cântă cineva abia auzit din armonică. Pe scenă e întuneric. Intră *Natalia Ivanovna* în capot şi cu o luminare în mână. Se opreşte în faţa uşii care dă în odaia lui Andrei.

NATAŞA: Ce faci acolo, Andriuşa? Citeşti? Nu face nimic… întrebam aşa, într-o doară. (*Se duce şi deschide altă uşă*, *se uită înăuntru şi închide uşa la loc*.) N-au lăsat lumina aprinsă?…

ANDREI (*iese din cameră cu o carte în mână*): Ce-i, Nataşa?

NATAŞA: Mă uitam dacă nu-i lumină. Acum, de lăsata secului, slugile şi-au pierdut capul. Te poţi aştepta la orice!… Ieri, la miezul nopţii, am trecut prin sufragerie şi ardea o luminare… N-am putut afla cine a lăsat-o aprinsă. (*Pune jos luminarea*.) Cât e ceasul?

ANDREI (*se uită la ceas*): E opt şi un sfert.

NATAŞA: Nu s-au întors nici Olga, nici Irina. Prea muncesc mult sărmanele fete! Olga are consiliu pedagogic, şi Irina e la telegraf…(*Oftează*.) I-am spus azi dimineaţă susorii tale: „Mai cruţă-te, Irina dragă!" Dar nu vrea s-asculte. Ai spus că-i ora opt şi un sfert? Tare mi-e teamă că-i bolnav Bobik al nostru! De ce o fi atât de rece? Ieri avea febră, şi azi e rece de tot… Tare mi-e teamă…

ANDREI: Lasă, Nataşa că n-are nimic băiatul. E sănătos tun.

NATAŞA: Totuşi, am să-l ţin la regim. Mi-e teamă. Când te gândeşti că azi e vorba să vină mascaţii la noi, pe la zece! Andriuşa, ar fi mai bine să nu vină…

Io.

ANDREI: Nu ştiu ce să-ţi spun… Au fost poftiţi.

NATAŞA: Ştii că azi dimineaţă, când s-a deşteptat puişorul, s-a uitat la mine şi deodată mi-a surâs. Vezi că m-a recunoscut. I-am spus: „Bună dimineaţa, Bobik, bună dimineaţa, drăguţule!" şi el râdea. Să ştii că înţelege totul. Aşadar, ne-am înţeles, Andriuşa! Mă duc să spun că nu primim mascaţii.

ANDREI (*nehotărât*): Mda… Vezi însă, că asta este dorinţa surorilor mele şi ele sunt stăpâne aici.

NATAŞA: Lasă că le spun eu! Sunt bune şi au să înţeleagă…(*Plecând*.) Pentru cină am dat ordin să ţi şedea iaurt. Doctorul a spus că numai cu iaurt o să izbuteşti să slăbeşti. (*Se opreşte*.) Bobik e atât de rece! Mi-e teamă că-i prea frig la el în odaie. Ar trebui să-i dăm alta, cel puţin până la primăvară. Camera Irinei, de pildă, s-ar potrivi de minune pentru copil: e uscată şi are toată ziua soare. O să-i propun asta. Irina poate sta împreună cu Olga, deocamdată… Tot vin ele numai la culcare! Sunt plecate ziua întreagă… (*Pauză*.) Dragul meu Andrei, de ce nu spui nimic?

ANDREI: Ce să mai zic? Mă gândesc şi eu…

NATAŞA: Da… voiam parcă să-ţi spun ceva… A, da! A venit Ferapont de la zemstvă. Vrea să-ţi vorbească.

ANDREI (*căscând*): Cheamă-l aici.

(*Nataşa iese*. *Andrei citeşte o carte*, *aplecat spre lumi*narea *lăsată de ea pe masă*. *Intră Ferapont*, *îmbrăcat într-un palton vechi şi rupt cu*

guler ridicat. E legat la urechi.)

ANDREI: Bună seara, sevmpule; ce vrei să-mi spui?

FERAPONT: Preşedintele vă trimite o carte şi o hârtie. Poftim! (*îi dă cartea şi un plic.*)

ANDREI: Mulţumesc. Bine. Dar de ce ai venit atât de târziu? E trecut de ora opt!

FERAPONT: Cum aţi spus?

ANDREI (*vorbind tare*): Îţi spun că ai venit târziu. E ora opt trecut!

FERAPONT: Da. Aşa-i. Am venit de când era lumină, dar nu m-au lăsat. Boierul – ziceau – are treabă. Ce să-i faci? Treaba-i treabă! Eu nu mă grăbesc. (*Crezând că Andrei îl întreabă ceva.*) Cum aţi spus?

ANDREI: N-am spus nimic. (*Seuită la carte.*) Mâine evineri şi n-avem slujbă. Eu însă tot mă duc… acasă mă plictisesc. (*Pauză.*) Ei, moşule, moşule, ce ciudat se schimbă toate şi cum te mai amăgeşte viaţa! Neavând ce face azi, am pus mina pe cartea asta, un vechi curs universitar… Mi-a venit să râd! Doamne, Doamne! Iată-mă secretar la zemstvă, unde Protopopov e preşedinte, pe câtă vreme eu nu suntdecât secretar… tot ce pot spera, în cel mai bun caz, e să ajung membru în consiliu! Eu să fiu membru în consiliul zemstvei de-aici, eu care visez în fiecare seară că sunt profesor la Universitatea din Moscova! Un cărturar de vaza… Mândriaţării ruseşti!…

FERAPONT: Ce pot să spun eu?… A început să-mi slăbească auzul.

t ANDREI: Dacă auzeai bine, poate că n-aş fi vorbit cu tine! ySimt nevoia să vorbesc cu cineva, dar nevastă-mea nu mă înţelege şi – nu ştiu de ce – de surori mă tem. Mă tem… să nu râdă de mine… nu beau, nu-mi place cârciuma, dar tare" m-aş fi dus acum pe la Testov sau la Restaurantul Mare din Moscova. Da… dragul meu!

FERAPONT: Ştiţi că mai deunăzi a venit pe la zemstvă un antreprenor care povestea despre nişte negustori din Moscova. Au mâncat blinele şi că unul din ei cică ar fi mâncat patruzeci şi ar fi murit… nu ţin bine minte, a mâncat patruzeci sau cincizeci!

ANDREI: La Moscova sunt restaurante cu saloane mari, unde

nimeni nu te cunoaşte şi totuşi nu te simţi străin. Aci te cunoaşte toată lumea şi eşti străin. Singur şi străin!…

FERAPONT: Cum aţi spus?" (*Pauză*.) Tot el povestea, dar ce poţi să ştii, s-ar putea să mintă… Cică de-a lungul Moscovei este întinsă o funie…

ANDREI: Cu ce scop?

FERAPONT: Habar n-am. Aşa zicea antreprenorul.

ANDREI: Fleacuri! (*Citeşte din carte*.) Ai fost vreodată la Moscova?

FERAPONT (*după o pauză*): N-am fost, n-a vrut Dumnezeu!(*Pauză*.) Pot să plec?

ANDREI: Da. Du-te sănătos! (*Ferapontpleacă*.) Fii sănătos!(*Citeşte*.) Să vii mâine dimineaţă să iei hârtiile astea… Poţi să pleci… (*Pauză*.) A plecat. (*Se aude soneria*.) Da, aşa e… (*Cască*, *se întinde şi se îndreaptă*, *fără grabă*, *spre camera sa*.)

(*Din culise se aude doica*, *care adoarme copilul*. *Intră Masaşi Verşinin. În timp ce stau de vorbă*, *intră jupâneasa şi aprinde lampa şi luminările*.)

MAŞA. Ştiu şi eu? (*Pauză*.) Nu ştiu. Desigur, obişnuinţa e mare lucru. Bunăoară, după moartea tatii, ne venea foarte greu să ne obişnuim fără ordonanţe. Cred însă că în afara obişnuinţei mai vorbeşte în mine şi simţul de dreptate. Nu ştiu cum o fi în alte oraşe, dar aici singurii oameni de treabă, de neam şi cu creştere mai aleasă sunt militarii.

VERŞININ: Mi-e tare sete, aş bea un ceai…

MASA (*uitându-se la ceas*): Ne serveşte îndată. Ştii… m-am măritat la optsprezece ani… Mi-era teamă de soţul Meu… Pentru că era profesor la liceu… iar eu abia ieşisem atunci din şcoală. Mi se părea grozav de învăţat, de inteligent şi de important. Acum însă, din păcate, nu mai sunt de aceeaşi părere.

VERŞININ: Aşa-i… Da, da!

MASA: Nu spun nimic despre soţul meu, m-am obişnuit cu el. Dar printre civili sunt atâţia oameni lipsiţi de creştere, grosolani şi care nu ştiu să se poarte. Grosolănia mă tulbură şi mă jigneşte. Sufăr

când văd că un om nu e îndeajuns de sensibil, de blând şi de politicos. Când mi se întâmplă să fiu între profesori – colegii soţului meu – sufăr!

VERŞININ: Da… Aşa-i. Mi se pare însă că nu prea este mare deosebire între militari şi ceilalţi, mai cu seamă în acest oraş. Toţi sunt la fel. Când stai de vorbă cu un intelectual de aci, fie civil, fie militar, afli că e chinuit… ba de nevastă, ba de moşie, de casă, de cai şi aşa mai departe. Vezi, noi, ruşii, suntem în stare să ajungem la cele mai înalte culmi ale gândirii, dar spune-mi… de ce oare ne lăsăm robiţi de toate mărunţişurile vieţii? De ce? MASA: De ce?

VERŞININ: De ce sunt ei chinuiţi… chinuiţi de copii, de neveste? Şi de ce, la rândul lor, copiii şi nevestele sunt chinuiţi de ei?

MASA: Văd că azi eşti cam prost dispus.

VERŞININ: Se prea poate. Azi n-am mâncat nimic. De dimineaţă n-am pus nimic în gură. Mi-e una din fete cam bolnavă… Când se îmbolnăveşte una din fetiţe, simt cum mă sugrumă neliniştea! Mă mustră conştiinţa: cum de am fost în stare să le dau o astfel de mamă! O, dacă ai fi văzut-o astăzi! Ce nulitate! Am început să ne certăm de la şapte dimineaţa, iar la nouă am plecat trântind uşa. (*Pauză*.) Nu-mi place să vorbesc altora despre asta, şi, ciudat lucru, mă plâng tocmai dumitale! (îi *sărută mâna*.) Te rog să nu te superi pe mine! Nu am pe nimeni pe lume în afară de dumneata. Pe nimeni…

(*Pauză*.)

MASA: Cum mai vuieşte soba! Aşa era cu puţin înainte de a muri bietul tata. Aşa vuia şi atunci coşul… Chiar aşa…

VERŞININ: Nu cumva eşti superstiţioasă?!

MASA; Ba da.

VERŞININ: Ce ciudat! (îi *sărută mâna*.) Eşti o femeie minunată, fermecătoare! Minunată, fermecătoare! Cu toate că-i întuneric aci, îţi văd strălucirea ochilor.

MASA (*se aşază pe alt scaun*): Aci e mai multă lumină…

VERŞININ: Te iubesc, te iubesc, te iubesc! Cât îmi sunt de dragi ochii, mişcările dumitale! Adesea te visez… Minunată, fermecătoare femeie!

MASA (*râde încet*): Nu ştiu de ce îmi vine să râd când îmi

vorbeşti astfel. Adevărul însăe că mi-e teamă… Nu mai spune nimic. Te rog! (*Aproape în şoaptă*.) Ba nu! Vorbeşte! Mi-e totuna… (*îşi ascunde faţa în mâini*.) Mi-e totuna. Vine cineva. Să schimbăm vorba…

(*Intră Irina şi Tuzenbah prin sala mare*.)

TUZENBAH: Ştii, numele meu e alcătuit din trei nume. Mă numesc baron Tuzenbah-Krone-Altschauer, dar sunt rus, ortodox ca şi dumneata. Mi-a rămas puţin din firea nemţească… Poate răbdarea şi îndărătnicia cu care te plictisesc în fiecare seară, când vin şi te conduc acasă!

IRINA: Cât de obosită sunt!

TUZENBAH: Am să vin la poştă în fiecare seară şi am să te conduc acasă, zece – douăzeci de ani, cât timp nu mă vei goni… (*îi zăreşte pe Masa şi pe Verşinin*. *Se îndreaptă spre ei*, *vesel*.) Voi eraţi? Bună seara.

IRINA: Iată-mă, în sfârşit, acasă! (*Către Masa*.) Azi a venit la poştă o cucoană care voia să telegrafieze la Saratov. Voia să-şi vestească fratele că-i murise fiul şi nu-şi putea aminti adresa. Până la urmă a trimis telegrama fără adresă, la Saratov. Se tânguia într-una şi eu am fost rea cu ea, fără niciun motiv. I-am spus: „N-am timp”. M-am purtat prostește cu ea… Azi vin mascaţii la noi?

MASA: Da.

IRINA (*se aşază în fotoliu*): O să modihnesc o clipă… Sunt obosită!

TUZENBAH (*surâzând*): Când te întorci de la slujbă, eşti ca o fetiţă oropsită…

(*Pauză*.)

IRINA: Am obosit. Nu-mi place slujba la poştă. Nu-mi place.

MASA: Ai slăbit… (*Fluieră încet*.) Ai întinerit. Acum semeni a băiat la faţă.

TUZENBAH: O schimbă pieptănătura.

IRINA: Trebuie să-mi caut altă slujbă. Asta nu-i pentru mine. Nu găsesc acolo ceea ce am dorit, ceea ce am visat… E o muncă fără poezie… lipsită de idei… (*Bate cineva în podea*.) E doctorul. (*Către Tuzenbah*.) Dragul meu, răspunde-i. Eu nu sunt în stare, sunt istovită…

(*Tuzenbah răspunde, bătând în podea*.)

IRINA: O să apară îndată. Ar trebui să luăm măsuri. Doctorul a fost ieri cu Andrei la club şi iar au pierdut. Se spune că Andrei a pierdut la joc două sute de ruble.

MASA (*indiferentă*): Ce să-i faci?

IRINA: A mai pierdut acum douăsăptămâni… ca şi în decembrie… Ce bine ar fi să piardă mai repede tot! Poate că atunci am pleca din oraşul ăsta. Doamne, Dumnezeule! Visez Moscova în fiecare noapte! Parcă aş fi nebună!… (*Râde*.) Abia în iunie o să plecăm… Dar până atunci au mai rămas… februarie, martie, april/e şi mai… aproape jumătate de an.

MASA: Nataşa n-ar trebui să afle că a pierdut.

IRINA: Cred că puţin îi pasă.

(*Prin* sala *mare* intră *Cebulikin*, *încă somnoros după siesta de după-amiază*. După *ce îşi piaptănă barba*, *se aşază şi scoate din buzunar ziarul*.)

MASA: Ia te uită… a sosit! Şi-a plătit chiria? IRINA (*râde*): Da' de unde! N-a plătit-o de opt luni. A uitat, pesemne.

MASA (*râde*): Ia priviţi ce grav stă!

(*Rid cu toţii*. *Pauză*.)

IRINA: De ce nu spui ceva, Alexandr Ignatievici?

VERŞININ: Ştiu şi eu? Tare aş bea un ceai! Mi-aş da jumătate din viaţă pentru un pahar cu ceai! De azi dimineaţă n-am pus nimic în gură…

CEBUTÎKIN: Irina Sergheevna!

IRINA: Ce pofteşti?

CEBUTÎKIN: Vino aici, te rog… *venez ici*… (*Irina se duce şi se aşază lângă el*, *la masă*.) Nu pot fără dumneata. (*Irina ia cărţile de joc şi începe o pasienţă*.)

VERŞININ: Ce să-i faci! Văd că nu ne mai aduce ceaiul… Să facem şi noi atunci puţină filosofie.

TUZENBAH: Prea bine! Despre ce să vorbim?

VERŞININ: Despre ce? Hai să visăm… bunăoară… la viaţa de peste două-trei sute de ani!…

TUZENBAH: Ce crezi? O să zboare lumea cu aerostatelel Hainele îşi vor schimba croiala… Se va descoperi poate un al şasele simţ, care se va fi dezvoltat…] Viaţa, însă, va rămâne aceeaşi! Grea, plină de taine şi fericire… Chiar peste o mie de ani, omul tot la fel o să se tânguiască, zicând: „Vai, ce grea e viaţa!" Şi tot aşa, ca şi acum, o să se teamă de moarte şi n-o să vrea să moară.

VERŞININ (*stă pe gânduri*): Cum să-ţi spun?, – Mie mi se pare că totul va trebui să se schimbe încetul cu încetul şi că a şi început să se schimbe chiar sub ochii noştri. Peste două-trei sute sau o mie de ani… căci anii nu înseamnă mai nimic… o să înceapă o viaţă fericită, o viaţă nouă! Noi nu vom avea parte de ea, fireşte; însă pentru ea trăim astăzi, ne trudim şi suferim. Noi o înfăptuim… şi ăsta e sensul existenţei noastre şi chiar am putea spune, fericirea noastră.

(*Masa râde încet.*)

TUZENBAH: Ce-i cu dumneata?

MASA: Nici eu nu ştiu! De azi dimineaţă îmi vine într-una să râd.

VERŞININ: Mi-am terminat studiile în acelaşi loc cu dumneata. Dar n-am urmat Academia militară. Citesc mult, însă nu ştiu să-mi aleg cărţile. Poate nu citesc ceea ce ar trebui. Cu toate astea, cu cât trăiesc mai mult, cu atât simt în mine anai aprigă setea de a cunoaşte. Încărunţesc, sunt aproape bătrân, şi ştiu atât de puţin, atât de puţin! Totuşi, mi separe că ştiu bine ceea ce este esenţial şi adevărat. Câtaş vrea să vă dovedesc că fericirea nu-i pentru noi, că nu trebuie să fie şi nici nu va fi… Noi trebuie să muncim, să muncim mereu.

Fericirea? Fericirea e hărăzită urmaşilor noştri îndepărtaţi.

(*Pauză.*) Dacă nu mie, cel puţin urmaşilor urmaşilor mei.

(*în sala mare apar Fedotik şi Rode, care se aşază şi cântă încet, acompaniindu-se la chitară.*)

TUZENBAH: După dumneata, nici jă visăm la fericire şn-avem voie. Dar dacă eu mă simt fericit!

VERŞININ: Nu-i aşa…

TUZENBAH (*dă din mâini, râzând*): Se vede că nu ne putem înţelege! Nu ştiu însă cum aş face să te conving. (*Masa râde încet.*)

TUZENBAH (*amenințând-o cu degetul*): *R\z\, r\z*. (*Către*

Verşinin.) Nici peste două-trei sute de ani, ba nici peste un milion de ani, viaţa nu se va schimba cu o iotă! Ea rămâne aceeaşi, urmându-şi legile ei proprii, pe care noi nu le putem pătrunde şi pe care nu le vom cunoaşte niciodată. Păsările călătoare, cocorii, de pildă, îşi urmează, neobosite, zborul! Oricare ar fi gândurile ce le frământă mintea – meschine sau măreţe – îşi vor continua mereu zborul, fără să ştie încotro şi de ce. Ei zboară şi vor continua să zboare în ciuda filosofilor ce s-ar putea ivi printre ei. Aceştia vor putea să filosofeze în linişte, numai să nu tulbure zborul celorlalţi…

MASA: Bine, dar pentru ce?

TUZENBAH: Pentru ce? Uite, afară ninge. Pentru ce?

(*Pauză*.)

MASA: Mie, însă, mi se pare că tot omul trebuie să aibă o credinţă sau cel puţin să o caute. Altfel, existenţa lui e deşartă, deşartă… Să trăieşti şi să nu ştii de ce zboară cocorii? De ce se nasc copiii?… De ce sunt stele pe cer?… Ori ştii de ce trăieşti, ori toate pe lume sunt fleacuri… nimicuri… 1

(*Pauză*.)

Ş: Şi totuşi, ce păcat că s-a dus tinereţea! MASA: Gogol spunea: „Plicticos lucru să trăieşti pe lume, domnilor!”

TUZENBAH: Şi eu am să spun: „Greu lucru să se înţeleagă cineva cu dumneavoastră, domnilor!” Mai lăsaţi-o.

CEBUTIKIN (*citeşte din ziar*): Balzac s-a cununat la Ber-dicev…(*Irina cântă încet*.) Asta trebuie să mi-o însemn în carnet. (*Scrie*.) Balzac s-a cununat la Berdicev. (*Citeşte mai departe ziarul*.)

IRINA (*făcând pasienţa*, *îngândurată*): Balzac s-a cununat la Berdicev…

TUZENBAH: Zarurile au fost aruncate! Ştii, Maria Sergheevna, îmi dau demisia!

MASA: Am auzit. Nu văd nimic bun în asta. Nu-mi plac civilii.

TUZENBAH: E totuna! (*Se ridică*.) Nu prea sunt eu chipeş! Vezi, dar, că nu fac de militar! Dar parcă nu-i totuna?… Am de gând să muncesc. Vreau cel puţin o dată în viaţa mea să muncesc atât, încât să vin seara istovit acasă, să mă trântesc pe pat şi să adorm numaidecât.

(*Trece în sala mare*.) Cred că muncitorii dorm bine noaptea!

FEDOTIK (*către Irina*): Venind aci pe strada Moskov-skaia, am intrat în prăvălia lui Pâjikov şi ţi-am cumpărat nişte creioane colorate şi briceagul ăsta.

IRINA: Firește! Voi toţi mă consideraţi încă o fetiţă… dar eu am crescut! (*Ia creioanele şi briceagul, cu vădită bucurie*.) Ce drăguţesânt!

FEDOTIK: Pentru mine am cumpărat un briceag mai mare. Ia uitaţi-vă! O lamă, încă una, şi-a treia. Asta e pentru scobit în urechi; uite şi o forfecuţă şi o pilă de unghii.

RODE (*tare*): Doctore, câţi ani ai?

CEBUTÎKIN: Eu? Treizeci şi doi.

(*Râs general*.)

FEDOTIK: Hai să vă arăt o pasienţă nouă. (*Aşază cărţile*.)

(*Jupâneasa intră cu samovarul, Anfisa rămâne pe lângă el. După un timp intră Nalaşa şi se învârteşte şi ea în jurul mesei, apoi intră Solionîi, care salută lumea şi ia loc la masă*.)

VERŞININ: Ce vreme urâtă e afară! Ce vânt! MASA: Da, m-am săturat de atâta iarnă. Am şi uitat cum e vara.

IRINA: Mi se pare că iese pasienţa. Să ştii că plecăm la IVI – oscova.

FEDOTIK: Ba nu iese de loc. Ia te uită cum a închis «ptul acela pe doi de pică. (*Râde*.) Asta înseamnă că nu plecaţi la Moscova!

CEBUTIKIN (*citeşte* din *ziar*): Tsitsicar… Acolo-i molimă. Bântuie vărsatul negru!

ANFISA (*vinespre Masa*): Masa, măicuţă, poftește lumea la ceai!(*Către Verşinin*.) Poftiţi la ceai, Înălţimea Voastră… Iertaţi-mă, tătucule, v-am uitat numele.

MASA: Adu-l aci, doiculiţă, nu mă mai duc acolo!

IRINA: Doiculiţă!

ANFISA: Iacă, vin îndată!

NATAŞA (*către Solionîi*): *Şlu*, prunc; i ăştia înţeleg foarte bine tot! mai deunăzi îi spun: „Bună ziua, Bobik, bună ziua, drăguţule!" Să fi văzut numai cum m-a privit! Să nu crezi că vorbesc aşa pentru că-i sunt mamă, te rog să mă crezi! Bobik însă este un copil excepţional!

SOLIONÂI: Dacă copilul ăsta era al meu, îl puneam în tigaie şi-l mâncam fript. (*îşi ia paharul de ceai şi trece în salon, aşezându-se într-un colţ.*)

NATAŞA (*ascunzându-şi faţa în mâini*): Vai, ce om brutal şi prost crescut!

MASA: Fericit cel ce nu vede dacă acum e iarnă sau vară… Cred că dacă aş fi fost la Moscova, nu m-aş fi sinchisit de timp! *yi*

VERŞININ/final deunăzi citeam nişte memorii scrise de – un ministru francez la închisoare. A fost osândit pentru afacerea Panamá. Nu vă puteţi închipui cu ce încântare şi însufleţire vorbea de păsările pe care le vedea prin gratiile ferestrei, despre păsările pe care nu le observase niciodată atâta vreme cât fusese ministru. Fireşte că acum, după ce şi-a recăpătat libertatea, nu le mai bagă în seamă – ca înainte. La fel se va întâmpla şi cu dumneata. Când vei tocui la Moscova, n-o să ţi se mai pară minunată, ca acum. Fericirea nu există pentru noi şi n-o atingem niciodată, o dorim numai.

TuziKNisă H (*ia de pe masă o cutie de bomboane*): *DST* unde sunt bomboanele?

IRINA: Le-a mâncat Solionîi.

TUZBNBAH: Cum? Pe toate? ANFISA (*servind ceaiul*): Domnule, aveţi o scrisoare!

VERŞININ: Eu! (*Ia scrisoarea.*) E de la fiica mea. (*Citeşte.*) Da… fireşte! Maria Sergheevna, nu te supăra… o să plec pe neobservate… nici ceaiul nu-l pot bea… (*Se ridicătulburat.*) Veşnica poveste…

MASA: Ce s-a întâmplat? Nu se poate spune?

VERŞININ (*vorbeşte încet*): Iar s-a otrăvit soţia mea!" Sunt nevoit să plec. Voi trece fără să fiu observat. Ce neplăcute sunt toate astea! (*Sărută mâna Masei.*) Draga mea, buna mea… frumoasa mea… o s-o iau încetişor pe-aici. (*Pleacă.*)

ANFISA: Dar unde se duce? Tocmai acum când am servit ceaiul! Ce om ciudat!…

MAŞA (*supărată*): Vezi-ţi de treabă! Nu dai omului pace niciodată! (*Cu ceaşca de ceai în mină se îndreaptă spre masă.*) M-ai plictisit, bătrâno…

ANFISA: Nu te mai supăra, măicuţă!

ANDREI (*din culise*): Anfisa!

ANFISA (*îngână*): „Anfisa”… Stă colea şi… (*Iese*.)

MASA (*în sala mare*, *Ungă masă*; *supărată*): Faceţi-mi loc şi mie la masă! (*Răvăşeşte cărţile aşezate pentru pasienţă*.) De ce v-aţi aşezat aici, cu cărţile astea? Beţi ceaiul acum!

IRINA: Ce răutăcioasă eşti, Masa!

MASA: Foarte bine! Dacă sunt rea, să nu mai vorbiţi cu mine. Să mă lăsaţi în pace!

CEBUTÎKIN (*r azând*): Auzi dumneata! S-o lăsăm în pace!:

MASA: Ai şaizeci de ani, dar bolboroseşti întotdeauna dracu’ ştie ce năzbâtii. Parcă ai fi copil!

NATAŞA (*oftând*): Masa, draga mea, nu-i frumos să foloseşti în conversaţie astfel de expresii! Drept să-ţi spun, frumoasă cum eşti şi făcând parte dintr-o lume aleasă, ai putea fi fermecătoare dacă n-ai folosi aceste cuvinte nepotrivite. *Je vous prie*, *pardonnez-moi*, *Marie*, *mais vous avez des manieres un peu grossieres.1*

TUZENBAH (*stăpânindu-se cu greu să nu izbucnească în râs*): V-aş ruga… să-mi daţi… să-mi daţi… mi se pare că acolo este coniac…

NATAŞA: (*Îl paraît que mon Bobik deja ne dorptas2*, s-a deşteptat. Azi e bolnav, mititelul… Mă iertaţi… mă duc să văd ce face. (*Pleacă*.)

1 Te rog şi mă ierţi, Maria, dar ai maniere cam grosolane. (Fr.) Se pare ca Bobik al meu nu mai doarme. (Fr.)

IRINA: Unde s-a dus Alexandr Ignatievici?

MASA: Acasă. Iar are un bucluc cu nevastă-sa.

TUZENBAH (*se îndreaptă spre Solionîi cu sticla de coniac* în *mină*): Stai mereu îngândurat şi singurel şi nu pot pricepe la ce te gândeşti! Hai să ne împăcăm! Să bem un păhărel cu coniac! (*Beau*.) Fără îndoială că va trebui să cânt toată noaptea la pian tot felul de fleacuri… Ce să-i faci?

SOLIONII: Nu înţeleg de ce vrei să ne împăcăm? Eu nu m-am certat cu dumneata.

TUZENBAH: Nu ştiu de ce, dar stârneşti în mine un simţământ

ciudat, ca şi cum ar fi întotdeauna o neînţelegere între noi. Trebuie să recunosc că ai un caracter destul de straniu…

SOLIONII (*declamă*): „Sunt ciudat, dar cine nu-i astfel? Deci nu te supăra, Aleko".

TUZENBAH: Dar ce caută aici Aleko?

(*Pauză*.)

SOLIONII: Vezi… de câte ori sunt singur cu cineva, merge, sunt ca toţi oamenii. În lume însă sunt plicticos, sfios… Spun numai prostii… Şi totuşi, sunt mai de treabă şi mai cinstit decât mulţi, mulţi alţii. Şi o pot dovedi.

TUZENBAH: De multe ori mă supăr pe dumneata. Veşnic te legi de mine când suntem împreună în lume! Şi totuşi, mi-eşti simpatic, nu ştiu de ce. Azi mă îmbăt… fie ce-o fi! Să bem!

SOLIONÂI: Să bem! (*Beau*.) N-am nimic împotriva dumitale, baroane, şi nici n-am avut vreodată. Dar am caracterul lui Lermontov. (*încet*.) Şi se spune că semăn puţin cu el… (*Scoate sticluţa cu parfum din buzunar şi îşi dă pe mâini*.)

TUZENBAH: Să ştii că demisionez. Ajunge! De cinci ani de când mă tot gândesc şi răzgândesc. În sfârşit, m-am hotărât! Am de gând să muncesc…

SOLIONII (*declamă*): „O, nu te supăra, Aleko! Ci uită ale tale visuri!"

(*În timp ce stau de vorbă*, *apare Andrei*; *are o carte în mână*, *trece încet şi se aşază lângă luminare*.)

TUZENBAH: Da! Am să muncesc!

CEBUTIKIN (*vine în salon cu Irina*): Fireşte că şi mâncarea era caucaziană. Ciorbă cu ceapă şi al doilea fel *cehartma*; asta în loc de friptură.

SOLIONÂI: *Ceremşa* nu-i friptură. E o legumă… Seamănă, cu ceapa.

CEBUTÎKIN: Ba s-avem iertare, îngeraşule. *Cehartma* nu e ceapă, ci friptură de berbec.

SOLIONÂI: Şi eu îţi spun că *ceremşa* e ceapă. CEBUTÎKIN: La urma urmei, de ce m-aş certa cu dumneata, care n-ai fost niciodată în

Caucaz şi n-ai mâncat *cehartma?"* SOLIONII: N-am mâncat, pentru că nu pot suferi mâncarea asta. Miroase a usturoi.

ANDREI (*rugător*): Vă rog, domnilor, încetaţi! TUZENBAH: Când vin mascaţii?

IRINA: Au făgăduit să vină pe la ora nouă. Vor sosi în curând.

TUZENPAH (*îl îmbrăţişează pe Andrei şi cântă*): *Măi pridvoare, pridvoraş Pridvoraşul meu cel nou*. ANDREI (*joacă şi cântă mai departe*):

Măi pridvoare, pridvoraş, Pridvoraşul meu cel nou. CEBUTIKIN (*tot aşa joacă şi cântă*):

Măi pridvoare, pridvoraş, Meşterit din păltinaş.

(*Toată lumea râde*.)

TUZENBAH (*sărutându-l pe Andrei*): Mai dă-o naibii de treabă! Hai să bem, Andriuşa… hai să bem şi să ne tutuim! Să ştii, Andriuşa, că plec cu tine la Moscova, la universitate!?

SOLIONÂI: La care? Moscova are două universităţi.

ANDREI: Moscova n-are decât o singură universitate.

SOLIONÂI: Şi eu vă spun că are două.

ANDREI: Poate să aibă şi trei! Cu-atât mai bine.

SOLIONÂI: Moscova are două universităţi! (*Toată lumea protestează zgomotos, strigând*: *Şt… Şt…*) Vă spun că Moscova are două universităţi: cea veche şi cea nouă. Dacă nu vreţi să mă ascultaţi şi vă supără vorbele mele, pot să şi tac, ba mă pot duce şi în altă cameră…(*Iese pe una din uşi*.)

TUZENBAH: Bravo! Bravo! (*Râde*.) Domnilor, vă rog să începem. Eu o să cânt la pian. Caraghios mai e şi Solionîi ăsta. (*Se aşază la pian şi începe un vals*.)

MASA (*dansând singură*): Baronul a băut! Baronul s-a îmbătat! S-a îmbătat!

(*Intră Natașa.j*

NATAŞA (*către Cebutîkin*): Ivan Romăniei! (*îi spune ceea lui Cebutikân, apoi pleacă, călcind cu grijă. Cebutîkin se duce la Tuzenbah, îi pune mina pe umăr şi* îi *şopteşte ceva la ureche*.)

IRINA: Ce s-a întâmplat?

CEBUTÎKIN: E timpul să plecăm. Rămâneţi sănătoase!

TUZENBAH: Noapte bună. Trebuie să plecăm!

IRINA: Dar ce mai e şi asta? Nu ştiţi că vin mascaţii?

ANDREI (*foarte încurcat*): Să vedeţi… mascaţii nu mai vin. Ştii, Irina dragă… Nataşa a spus că Bobik nu se simte bine şi de aceea… dar la urma urmei… habar n-am ce se petrece şi nici nu-mi pasă!

IRINA (*dând din umeri*): Auzi, mă rog! Bobik nu se simte bine! *t*

MASA: Asta să ne fie toată paguba! Ce să-i faci? Când te dă afară, trebuie să pleci! (*Către Irina*.) Nu Bobik e bolnav… ea este… uite-aici…(*Arată cu degetul la cap*.) Mahalagioaică! Asta-i!

(*Andrei intră în camera lui prin uşa din dreapta*, *Cebutîkin îl urmează. În sala mare toată lumea îşi* ia *rămas bun*.)

FEDOTIK: Ce rău îmi pare! Eram atât de sigur că voi petrece bine astă-seară! Dar ce să-i faci?… Dacă-i copilaşul bolnav… N-avem încotro. Mâine o să-i aduc jucării…

RODE (*tare*): Când te gândeşti că m-am culcat dinadins după masă ca să pot dansa mai bine toată noaptea! E abia ora nouă!

MASA: Hai să ieşim în stradă… continuăm acolo conversaţia!… Găsim noi ce să facem!

(*Se aude din vestibul cum îşi iau rămas bun*, *apoi râsul vesel al lui Tuzenbah*. *Au plecat cu toţii*. *Anfisaşi jupâneasa strâng masa*, *sting luminile*. *Din culise se aude cântul doicii care adoarme copilul*. *Andrei iese încet din camera lui*, *îmbrăcat în palton*, *cu pălărie*, *urmat de Cebutîkin*.)

CEBUTÎKIN: N-am mai apucat să mă însor… viaţa a trecut ca un fulger. Şi apoi, o iubeam nebuneşte pe maică-ta… şi ea era măritată…

ANDREI: Nu-i bine să te căsătoreşti! E plicticos!

CEBUTÎKIN: JBĂ ştii că ai dreptate! Dar singurătatea? Oricât ai filosofa, singurătatea e ceva înspăimântător, dragul meu! Şi totuşi, la urma urmei, poate că-i totuna!

ANDREI: Să plecăm mai repede!

CEBUTÎKIN: De ce să ne grăbim? Avem tot timpul!".

ANDREI: Mă tem să nu mă oprească nevastă-mea.

CEBUTÎKIN: Aha!

ANDREI: în seara asta n-am să joc… o să privesc numai… Nu prea mă simt bine… Ia spune, Ivan României, ce să fac? Respir atât de greu…

CEBUTÎKIN: De ce mă întrebi? Am uitat tot, dragul meu… nu mai ştiu…

ANDREI: Să ieşim prin bucătărie!

(*Se aude soneria*, *apoi voci şi râsete*. *Cei doi ies*.)

IRINA (*intră*): Ce este?

ANFISA (*în şoaptă*): Au venit mascaţii.

(*Sună din nou*.) IRINA: Spune-le, doică, că nu-i nimeni acasă. Să ne ierte.

(*Anfisa pleacă*. *Irina se plimbă*, *îngândurată*, *prin cameră*; *este tulburată*. Intră *Solionîi*.)

SOLJONÂI (*nedumerit*): Nu-i nimeni? Dar unde s-au dus cu toţii?

IRINA: Au plecat acasă.

SOLIONÂI: Ciudat! Şi dumneata eşti singură aici?

IRINA: Singură. (*Pauză*.) La revedere!

SOLIONÂI: M-am purtat adineauri fără tact. Dar dumneata nu eşti ca toţi ceilalţi. Ai un suflet mare şi curat. Dumneata ştii să înţelegi adevărul… Numai dumneata mă poţi înţelege. Te iubesc nespus de mult, te iubesc din toată inima!

IRINA: Te rog să pleci! Bună seara!

SOLIONÂI: Nu pot trăi fără dumneata! (*Mergând după ea*.) Bucuria mea! (*Cu lacrimi în ochi*.) Fericirea mea! Ce-ochi luminoşi, adânci şi plini de vrajă! Până acum n-am întâlnit la nicio femeie ochi că ai dumitale!

IRINA (*rece*): Te rog să încetezi, Vasili Vasilicil

11 – Cehov – Teatru

161.

SOLIONÂI: E prima oară că-ţi vorbesc de dragostea mea. Mi se pare că nu mai sunt pe pământ, ci pe altă planetă! (*Se freacă pe frunte*.) Dar n-are niciun rost… dragoste cu sila nu se poate… firește! Nu voi îngădui însă niciodată ca altul să fie fericit în locul meu. Jur pe tot ce am mai sfânt că voi ucide pe oricare rival… O, minunea mea!

e (*Nataşa trece ţinind o luminare în mină*.)

NATAŞA (*deschide uşile, privind în odăi. Numai pe aceea care dă în camera lui Andrei n-o deschide*): Aici e Andrei. Să-l lăsăm să citească. Iartă-mă, Vasili Vasilici. Nu ştiam că eşti aici. Nu sunt îmbrăcată.

SOLIONÂI: Mi-e totuna. La revedere! (*Pleacă*.)

NATAŞA: Fetiţo dragă, pari foarte obosită! (*O sărută*.) Ar fi bine să te culci mai devreme azi.

IRINA: Bobik doarme?

NATAŞA: Da, dar cam agitat. Aprob), drăguţă, voiam să-ţi spun ceva. Vezi, aşa se întâmplă mai întotdeauna, ba eu cu treaba, ba tu nu eşti acasă… Ştii, odaia lui Bobik mi se pâre cam umedă şi rece. A ta ar fi tocmai bună pentru copil. Scumpa mea, ce-ar fi dacă te-ai muta deocamdată la Olia?

IRINA (*nu înţelege*): Unde?

(*Se aude o troică cu clopoţei care se opreşte în faţa casei*.)

NATAŞA: O să stai deocamdată cu Olia într-o odaie, şi pe Bobik îl mut la tine. E atât de drăgălaş, mititelul! Azi îi spuneam: „Bobik, tu eşti al meu, al meu!" Şi să fi văzut cum mă privea cu ochişorii lui. (*Se aude soneria*.) Trebuie să fie Olga. Ce târziu vine!

(*Intră jupâneasa, care şopteşte ceva la urechea Nataşei*.)

NATAŞA: Protopopov? Ce om caraghios! A venit să mă poftească la o plimbare cu troica… (*Râde*.) Ce curioşi mai sunt şi bărbaţii ăştia!(*Soneria*.) Cine-o fi venit? Mă duc să mă plimb un sfert de oră… (*Către jupâneasa*.) Spune-i că vin numaidecât. (*Soneria*.) Iar sună… probabil că-i Olga. (*Pleacă*.)

(*Jupâneasa iese în fugă, Irina stă jos. Îngânduraia, Intră Kulîghin, apoi Olga şi după ei, Verşinin*.)

KULÂGHIN: Dar ce-i asta? Era vorba să fie o serată!…

VERŞININ: Ce ciudat! Am plecat de-aci acum o jumătate de oră şi aşteptam să vină mascaţii…

IRINA: Au plecat cu toţii.

KULIGHIN: Şi Masa a plecat? Dar unde s-a dus? De ce aşteaptă Protopopov afară în troică? Pe cine aşteaptă?

IRINA: Vă rog să nu mă mai întrebaţi atâta. Sunt foarte obosită.

KULÂGHIN: Iar faci nazuri!

OLGA: Consiliul s-a terminat abia acum. Ce ostenită sunt! Directoarea e bolnavă şi eu o înlocuiesc. Vai cum mă doare capul!... (*Se aşază*.) Andrei a pierdut ieri două sute de ruble... tot oraşul vorbeşte...

KULIGHIN: Şi pe mine m-a obosit consiliul de azi! (*Stă jos*.)

VERŞININ: Soţia mea a vrut iar să mă sperie şi a încercat să se otrăvească. Totul s-a sfârşit însă cu bine! Acum sunt mulţumit! Pot să mă odihnesc. Ce păcat că trebuie să plecăm! Vă urez toate cele bune. Feodor Ilici, să plecăm undeva împreună. Nu mă pot întoarce acasă. Mi-e cu neputinţă... Să mergem...

KULIGHIN: Sunt obosit. Nu merg! (*Se ridică*.) Sunt obosit. Nevastă-mea a plecat acasă?

IRINA: Cred că da.

KULÂGHIN (*sărută mâna Irinei*): La revedere. Mâine şi poimâine mă odihnesc. Toate cele bune! (*Plecând*.) Cu ce plăcere aş bea un ceai! Mă pregăteam să petrec seara într-o societate plăcută şi... *O, fallacem hominum spem*! *1*... Acuzativ cu exclamaţie...

VERŞININ: Atunci sunt nevoit să mă duc singur... (*Pleacă, fluierând, după Kulîghin*.)

OLGA: Mă doare capul... capul... Andrei a pierdut la cărţi... tot oraşul vorbeşte... Mă duc să mă culc. (*Plecând*.) Mâine sunt liberă... ce fericire, Doamne! Mâine liberă şi poimâine la fel... Mă doare capul, capul... (*Pleacă*.)

IRINA (*singură*): Au plecat cu toţii! Nu mai e nimeni!

(*Din stradă se aude o armonică, iar dintr-o odaie, cântecul doicii*.)

1 O, deşartă speranţa omenească. (Lat.)

ÎI*

I

NAT AŞA (*îmbrăcată în şubă, cu căciuliţă, trece prin sala mare. După ea vine jupâneasa*): Mă întorc peste o jumătate de oră! Mă duc să mă plimb puţin. (*Pleacă*.)

IRINA (*rămasă singură, cu tristeţe*): La Moscova, La Moscova! La Moscova!

Cortina

ACTUL AL TREILEA

Camera Olgăi şi a Irinei. La dreapta şi la stânga, paturile care au în faţă paravane. E ora trei noaptea. Din depărtare se aud clopote de alarmă. B un incendiu mare în oraş. Lumea din casă nu s-a culcat. Pe canapea stă întinsă *Masa* îmbrăcată ca de obicei într-o rochie neagră. Intră *Olga*, urmată de *Anfisa*.

ANFISA: S-au adunat cu toţii jos, sub scară… Le-am spus: „Poftiţi sus, vă rog, nu se poate să staţi aici". Dar ei au început să se tânguie şi să jelească. Spuneau: „Nu ştim unde e tata. Vai, ferească sfântulsănu fi pierit în flăcări!" Auzi vorbă! mai sunt şi alţii în curte… tot dezbrăcaţi…

OLGA (*scoate nişte rochii din dulap*): Ia, doiculiţă… uite, rochia asta cenuşie… şi asta… mai ia şi bluza… şi fusta… Ce nenorocire, Doamne, Dumnezeule! Se spune că ulicioara Kirsanovski a ars de la un cap la altul! mai ia şi asta, şi asta. (*Aruncă toate rochiile în braţele doicii*.) Şi lui Verşinin era să-i ardă casa! S-au speriat şi ei, sărmanii! Spune-le să doarmă la noi în noaptea asta… Nu trebuie să-i lăsăm să plece… Sărmanul Fedotik! I-a ars tot ce avea, nimic nu i-a rămas!

ANFISA: Oliuşka, eu n-am putere să le duc toate… să chemăm pe Ferapont.

OLGA (*sună*): Degeaba sun acum! (*Strigă spre uşă*.) Cine-i pe-acolo… să vină încoace! (*Prin uşa pe care a deschis-o se zăresc, pe fereastră, luminile pârjolului. Se aude cum prin faţa casei trec pompierii*.) Ce grozăvie! De s-ar isprăvi odată!

(*Intră Ferapont*.) j

OLGA: Ia toate astea şi du-le jos… Sub scară o să le găseşti pa domnişoarele Kolotilin… să le dai rochiile astea… – uite, şi astea.

FERAPONT: Am înţeles. Şi Moscova a ars în 1812. Doamne, Dumnezeu nostru, până şi franţujii se minunau!

OLGA: Du-te! Du-tef

FERAPONT: Am înţeles. (*Pleacă*.)

OLGA: Doică dragă, să le dai tot. Nu ne trebuie nimic… Dă-le tot, doiculiţă… Abia mă mai ţin picioarele… sunt obosită! Pe Verşinini nu se poate să-i lăsăm să se ducă acasă… pe fete le culcăm în salon… iar

Alexandr Ignatievici va dormi jos, la baron… Fedotik să se culce tot acolo… sau să-i facem loc în sala mare.» Doctorul s-a-mbătat parcă-n-tradins! E beat mort! Nu putem culca pe nimeni la el. Pe soţia lui Verşinin o s-o culcăm tot în salon.

ANFISA (*obosită*): Oliuşka, sufleţelul meu, nu mă goni… nu mă goni!

OLGA: Nu mai vorbi prostii, doiculiţă! Cine te goneşte?

ANFISA (*îşi cuibăreşte capul la pieptul Olgăi*): Draga mea, inimioara mea… eu fac treabă… muncesc… în curând însă n-Osă mai pot… din pricina bătrâneţii! Şi atunci or spune: Pleacă! Dar unde să mă duc? încotro? Am peste optzeci de ani… am împlinit optzeci şi unu…

OLGA: Lasă, doiculiţă… stai jos… Ai obosit, sărăcuţa deţine! (*O aşază pescaun.*) Să te odihneşti, buna mea doică! Ce palidă eşti la faţă!

(*Intra Nataşa.*)

NATAŞA: Toată lumea spune că trebuie organizat un comitet de ajutorare pentru sinistraţi! Ideea e minunată! Săracii trebuie ajutaţi cât mai grabnic… asta e doar îndatorirea celor bogaţi!… Bobik şi Sofocika dorm de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Ce multă lume e la noi în casă… Unde te duci, dai peste ei… În oraş bântuie gripa… mi-e teamă să nu se molipsească copiii.

OLGA (*fără să-i dea ascultare*): Din odaia asta nu se vede focul… Aci e linişte…

NATAŞA: Da… Mi se pare că mi s-a stricat coafura… (*Se uită* în *oglindă.*) Se spune că m-am îngrăşat… nu-i adevărat! Niciun pic. Masa a adormit! E tare ostenită, sărăcuţa! (*Către Anfisa*, *rece.*) Nu-ţi dau voie să stai jos în faţa mea! Scoală-te! Pleacă de aici! (*Anfisa pleacă.*) Nu înţeleg de ce o mai ţii pe bătrâna asta!

OLGA (*buimăcită*): Iartă-mă, dar nu înţeleg nici eu…

NATAŞA: N-are ce căuta aici. E de la ţară şi să stea acolo… Ce sunt mofturile astea? Mie îmi place ordinea în casă! N-am nevoie de oameni de prisos! (*O mângâie pe Olga pe obraz.*) Vai, ce obosită eşti! Directoarea noastră e obosită! Când se va face mare Sofocika şi va merge la liceu, o să-mi fie frică de tine.

OLGA: N-am să fiu directoare!

NATAŞA: Ba o să fii aleasă! E lucru hotărât!

OLGA: N-o să primesc… De altfel, nici nu pot… e peste puterile mele! (*Bea un pahar cu apă*.) Te-ai purtat adineauri îngrozitor cu doica! Iartă-mă, dar nu pot trece peste lucrurile astea… mi s-a făcut rău când am auzit!…

NATAŞA (*cu vioiciune*): Iartă-mă, Olia, iartă-mă… n-am vrut să te supăr…

(*Mişa se ridică, îşi ia perna şi pleacă supărată*.)

OLGA: Trebuie să înţelegi, draga mea… Am primit o creştere care ţi se pare curioasă, dar nu pot suferi una ca asta. Ieşirile de acest fel mă doboară, mă îmbolnăvesc, îmi iau orice curaj…

NATAŞA: Iartă-mă, iartă-mă!… (*O sărută*.)

OLGA: Orice grosolănie, chiar numai un cuvânt răstit mă fac să sufăr…

NATAŞA: E adevărat că mi se întâmplă adesea să vorbesc cum nu se cade. Dar de ce să nu înţelegi şi tu, draga mea, că poate foarte bine să stea şi la ţară!

OLGA: E de treizeci de ani în casa noastră!

NATAŞA: Foarte bine! Dar acum nu mai e în stare să muncească! Văd că nu ne prea înţelegem! Sau nu vrei să mă înţelegi. Nu mai poate munci! Toată ziua nu face decât să doarmă sau să stea!

OLGA: Las-o să stea!

NATAŞA (*mirată*): Dar cum se poate năstea? E doar servitoare!(*Cu o voce plângăreaţă*.) Nu te înţeleg de loc, Olia! Am doică la copil, nursă; avem jupânească, bucătăreasă! Ce ne mai trebuie şi bătrâna asta? De ce?

(*De departe se aud clopotele de alarmă*.)

OLGA: Noaptea asta m-a îmbătrânit cu zece ani! NATAŞA: Olia, să ne înţelegem o dată pentru totdeauna! Tu eşti la liceu, iar eu încasă. Tu cu învăţătura… Eucugospodăria. Când vorbesc de slugi, ştiu eu ce spun! Mâine să n-o mai prind aci pe hoaţa asta bătrână, pe pomanagioaica asta! (*Dă din picior*.) Pe zgriptoroaica asta bătrână! Să nu cumva să mă scoateţi din sărite! Să nu mă contraziceţi! (*îşi dă singură seama că a mers prea departe*.) o să ne certăm într-una dacă

n-o să te muţi de-aci, jos la parter! E îngrozitor!

(*Intră Kulîghin.*)

KULIGHIN: Unde e Masa? E timpul să plecăm şi noi acasă. Se spune că s-a potolit focul. (*Se întinde.*) A ars numai un cartier… La început bătea vântul şi se credea că va lua foc tot oraşul! (*Stă jos.*) Am obosiţi Scumpa mea Olga… mă gândesc adesea că dacă nu era Masa pe lume, m-aş fi căsătorit cu tine… Eşti atât de bună… Sunt istovit…(*Ascultă încordat.*)

OLGA: Ce e?

KULÂGHIN: Doctorul bea întruna. Parc-o face înadins! E beat turtă! (*Se ridică.*) Mi se pare că vine încoace. Ai auzit? Da… da, vine aci. (*Râde.*) Vezi ce face… Mă ascund. (*Se duce şi se ascunde în colţ după dulap.*) Ce bandit!

OLGA: De doi ani n-a mai băut. Şi acuma, uite-aşa ne-tam-nesam s-a îmbătat! (*Se retrage cu Natașa în fundul odăii.*)

(*Cebutikin intră, trece prin odaie fără să se clatine, ca un om treaz, se opreşte, se uită jur-împrejur, apoi se duce la lavabou şi începe să se spele ve mâini.*))

CEBUTIKIN (*mohorât*): Dracu' să-i ia pe toţi!… Da… toţi cred că sunt doctor, că ştiu să lecuiesc tot felul de boli. Eu însă nu ştiu nimic, am uitat tot. Nu-mi amintesc nimic, nimic… (*Olga şi Natașa ies fără să fie văzute de Cebutîkin.*) Să-i ia dracu' pe toţi… Miercurea trecută m-au chemat în Zasâpi, la o femeie bolnavă, s-o lecuiesc! Dar femeia a murit… Şi eu sunt vinovat! Da, da… Acum douăzeci şi cinci de ani mai ştiam ceva! Acum însă, am uitat tot! Poate că nici nu mai sunt om, poate mă prefac numai. Mă prefac că am braţe, cap, picioare! Poate că nici nu mai sunt şi mi se pare numai că umblu… mănânc, dorm. (*Plânge.*) O, ce bine ar fi să nu mai exist 1 (*Nu mai plânge*; *mohorât.*) Dracu' să mai ştie… Acum treizile vorbeau la club… ziceau: Shakespeare… Voltaire… N-am citit nimic… nimic! Dar m-am prefăcut că ştiu de toate… şi alţii făceau la fel. Josnicie! Dobitociei Mi-am adus aminte de femeia aceea pe care em lăsat-o să moară miercurea trecută! Mi-am adus aminte de toate… Simţeam o greutate pe suflet! Mi-era silă de mine… M-am dus şi m-am îmbătat…

(*Intră Irina cu Verşinin şi Tuzenbah. Tuzenbah este îmbrăcat în haine civile, noi, elegante.*)

IRINA: Să rămânem aici… N-o să intre nimeni.

VERŞININ: Dacă nu erau soldaţii, ardea tot oraşul. Buni băieţi!(*îşi freacă mâinile de plăcere.*) Buni băieţi! Suflete de aur!…

KULIGHIN (*se apropie de ei*): Cât e ceasul, domnilor?

TUZENBAH: Trei trecute. Începe să se lumineze!

IRINA: S-au adunat cu toţii în sala cea mare şi nimeni nu pleacă. E şi Solionîi al vostru cu ei!… (*Către Cebutîkin.*} Doctore! mai bine te-ai duce să te culci!

CEBUTÎKIN: Nu-i nimic… Vă mulţumesc… (*îşi piaptănă barba.*)

KULÂGHIN (*râde*): S-a ciupit bine Ivan Romanâci. (*îl bate pe umăr.*) Bravo!… *In vino veritas*… spuneau anticii.

TUZENBAH: Toată lumea mă roagă să dau un concert în folosul sinistraţilor.

IRINA: Da! Dar cu cine?

TUZENBAH: S-ar putea aranja! Maria Sergheevna, după părerea mea, cântă minunat la pian!

KULÂGHIN: Da… cântă într-adevăr foarte bine!

IRINA: A mai uitat… n-a mai cântat de trei sau patru ani!

TUZENBAH: Aici, în oraş, absolut nimeni nu înţelege muzica. Nimeni. Eu însă mă pricep şi vă încredinţez că Maria Sergheevna cântă admirabil! Aş zice cu talent chiar!

KULÂGHIN: Să ştii că ai dreptate, baroane! O iubesc mult pe Masă. E foarte drăguţă!

TUZENBAH: Ce greu trebuie să fie să ai un dar atât de minunat şi să nu te înţeleagă nimeni! Nimeni…

KULÂGHIN (*oftează*): Ehei!… da… Credeţi însă că se cade ca Masa să cânte la concert? (*Pauză.*) Eu nu prea mă pricep. Poate că da… Ştiţi, domnilor, directorul nostru e un om bun, chiar foarte bun şi deştept, dar are concepţii cam ciudate… Bineînţeles că asta n-ar fi treaba lui, dar dacă vreţi, pot să-i vorbesc… (*Cebutîkin ia ceasul de porţelan şi-l priveşte cu încordare.*)

VERŞININ: Uitaţi-vă în ce hal de murdărie sunt! Asta s-a

întâmplat acolo, la stingerea focului. (*Pauză*.) Ieri am auzit în treacăt că e vorba să ne mutăm undeva departe, cu brigada… Unii spun în Polonia… alţii la Cita.

TUZENBAH: Aşa-i… şi eu am auzit! în cazul ăsta o să rămână oraşul pustiu…

IRINA: Şi noi o să plecăm…

CEBUTÎKIN (*scapă din mină ceasul, care se sparge în bucăţi*): Praf s-a făcut!…

(*Tăcere*. *Toată lumea e necăjită* şi *jenată*.)

KULÂGHIN (*adunând cioburile de pe jos*): Ivan României, Ivan României! Să spargi un lucru atât de scump! O să-ţi punem notă rea la purtare!

IRINA: Era ceasuj mamei!

CEBUTÎKIN: Se prea poate… al mamei… într-adevăr! Cine ştie! Poate că nici nu l-am spart. Vi se pare numai că e spart, poate ni *se* pare numai că trăim, dar, de fapt, nici nu existăm. Nimeni nu ştie nimic! Nici eu, nici ceilalţi! (*îndreptiniu-se spre uşă*.) Ce vă uitaţi aşa? Habar n-aveţi de nimic! Uite, Natașa, de pildă… are o aventură cu protopopov… Dar voi nu ştiţi nimic, staţi aici, nu vedeţi şi nu auziţi nimic, dar Natașa are o aventură cu Protopopov. (*Cântă*.) Ehei!… O s-o înghiţiţi voi şi p-asta! (*Pleacă*.)

VERŞININ: Mda! (*Râde*.) Ce curioase sunt toate astea… (*Pauză*.) Când a izbucnit focul, am dat repede fuga acasă. Când să mă apropii, ce văd? Casa neatinsă, nicio primejdie, dar fetiţele stăteau în prag, dezbrăcate, părăsite de mama lor. împrejur, lumea se agita, caii goneau; câinii lătrau. Micuţele de ele, înspăimântate, buimăcite, aveau priviri atât de rugătoare… Mi s-a strâns inima când le-am văzut chipurile. Doamne, Dumnezeule, m-am gândit, câtă suferinţă le-o mai fi hărăzită şi lor în viaţă! Le-am luat cu mine şi am dat fuga cu ele încoace. Dar mă gândeam mereu la suferinţele care le aşteaptă… (*Se aud clopotele de alarmă*; *pauză*.) Când sosesc aci, dau de nevastă-mea, supărată foc, care mai face şi scandal… (*Intră Masa cu perna şi se aşază pe canapea*.) Când mi-am văzut fetiţele în prag, dezbrăcate, în strada înroşită de văpaia focului, cu vuietul şi larma dimprejur, m-am gândit

la vremurile de demult. Odinioară, se întâmpla la fel, atunci când năvăleau pe neaşteptate vrăjmaşii, prădând şi pârjolind… şi totuşi ce mare deosebire între ce a fost şi ce este acum. Sunt încredinţat că peste două-trei sute de ani lumea va privi spre vremurile noastre cu groază, cu batjocură. Viaţa noastră de azi li se va părea greoaie, apăsătoare şi stranie… Ce viaţă frumoasă va fi atunci!(*Râde.*) Iertaţi-mă, am început iar să filosofez! îmi daţi voie să continui, dragii mei? Azi am o poftă grozavă să fac pe filosoful. Mă simt inspirat. (*Pauză.*) Aici, parcă a adormit toată lumea. Şi cum vă spuneam, ce viaţă frumoasă va fi atunci! închipuiţi-vă numai… Acum sunteţi numai trei în tot oraşul. Dar în generaţiile viitoare, numărul celor de-o seamă cu voi va fi mai mare, din ce în ce mai mare. Şi va veni vremea când totul se va schimba şi se va trăi după cum gândiţi voi. Dar şi voi veţi îmbătrâni. Se va naşte o lume nouă, mai bună, din ce în ce mai bună… (*Râde.*) Nu ştiu ce am azi… am o poftă sălbatică de viaţă, rea este pentru orice vârstă. Avântul ei ((*Râde.*)

MASA: Tram… tam… tam…

VERŞININ: Tam… tam…

MASA: Tra… ra… ra…

VERŞININ: Tra… ta… ta.

FEDOTIK (*intră*, *ţopăind*): mi-a rămas nimic!

(*Cântă.*) „Iubi-binefăcător…"

(*Râde.*) Mi-a ars totul.

Totul! Nu

(*Rid cu toţii.*)

IRINA: Lasă glumele astea. Ţi-a ars tot?

FEDOTIK (*râzând*): Nu mi-a rămas un fir. Nimic. A ars şi chitara şi aparatul fotografic. Au ars şi scrisorile… Voiam să-ţi dăruiesc un carnet… şi el a ars. (*Intră Solionîi.*)

IRINA: Nu, nu se poate să intri aci. Te rog pleacă, Vasili Vasilici.

SOLIONÂI: Dar cum, baronul poate sta şi eu nu?

VERŞININ: Are dreptate, trebuie să plecăm şi noi. Ce-o mai fi cu incendiul?

SOLIONÂI: Se spune că s-a mai potolit. Ce ciudat! De ce baronul

o fi având voie să stea şi eu nu? (*Scoate sticluţa cu parfum din buzunar şi se parfumează.*)

VERŞININ (*antă iar*): Tram… tam… tam…

MASA: Tam… tam…

VERŞININ (*rizind către Solionti*): Haideţi în sala mare!

SOLIONÂI: Prea bine. O vom însemna şi pe asta. „Toate acestea mai îndelung le-aş tălmăci, dacă de gâşte teamă nu mi-ar fi…" (*Privindu-l pe Tuzenbah.*) Pui… pui… pui… (*Iese cu Verşinin şi Fedotik.*)

IRINA: Solonîi ăsta a umplut odaia de fum! (*Nedumerită.*) Nu cumva a adormit baronul? Nikolai Lvovici! Trezeşte-te!

TUZENBAH (*buimac*): Vai, ce obosit eram… fabrica de cărămizi… Să nu credeţi că visez… tot ce spun e adevărat… Plec în curând la fabrica de cărămizi, încep să muncesc. A mai fost vorba despre asta. (*Către Irina, cu dragoste.*) Eşti atât de palidă! Eşti fermecătoare, minunată… Am impresia că risipeşti toată bezna dimprejur cu paloarea dumitale, ca o lumină… Eşti tristă… nu te împaci cu viaţa… De ce nu vii cu mine? Vino, vin «să muncim împreună!

MASA: Te rog să pleci de aici, Nikolai Lvovici!

TUZENBAH (*râzând*): Erai aci? Nu te vedeam, (îi *sărută Irinei mina.*) La revedere, plec!… Acum, când te privesc, mi-aduc aminte cum? erai de ziua dumitale… E mult de-atunci, erai veselă, plină de avânt şi vorbeai cu înflăcărare despre bucuria de a munci… Pe-atunci mai puteam întrezări o viaţă fericită. Dar astăzi? (*îi sărută mâna.*) Ai lacrimi în ochi… culcă-te… se luminează… E aproape ziuă… Dacă mi-ar fi îngăduit să-mi dau viaţa pentru dumneata!

MASA: Pleacă, Nikolai Lvovici! Te rog…

TUZENBAH: Plec… (*Pleacă.*)

MASA (*culcindu-se*): Feodor, dormi?

KULÂGHIN: Cum?

MASA: Ai face bine să te duci acasă.

KULÂGHIN: Draga mea Masa! Scumpa mea Masa!

IRINA: Las-o să se odihnească, Fedia. E obosită.

KULÂGHIN: Plec numaidecât… soţia mea scumpă şi dragă… te iubesc, tu eşti singura mea dragoste…

MASA (*supărată*): *Amo*, *amas*, *amat*, *amamus*, *amatis*, *amant*…

KULÂGHIN (*râde*): Eşti într-adevăr extraordinară! De şapte ani sunt căsătorit cu tine şi am impresia că ieri ne-am cununat! Pe cuvântul meu, eşti o femeie excepţională. Ce mulţumit sunt! Ce mulţumit sunt!

MAŞA: Ce plictisită sunt! Ce plictisită sunt! (*Se ridică pe jumătate şi vorbeşte*, *aşezată pe canapea*.) Uite, mă rog, e ceva ce nu-mi iese din cap… E revoltător. îmi stă ca un cui în minte şi nu pot să tac. Vorbesc de Andrei. A ipotecat casa la bancă şi nevastă-sa a luat toţi banii… Casa nu e numai a lui, e şi a noastră. Asta trebuie s-o ştie, dacă e un om cinstit.

KULÂGHIN: Dar cum îţi vine să vorbeşti aşa, Masa? Ce-ai tu nevoie de toate socotelile astea? Bietul Andriuşa e îndatorat până-n gât!… Lasă-l în plata Domnului!

MAŞA: Oricum, să ştiţi că e revoltător! (*Se culcă iar*.)

KULÂGHIN: Slavă Domnului, nu suntem săraci. Eu muncesc la liceu şi mai dau şi meditaţii. Sunt om cinstit, fără pretenţii… *Omnia mea mecum porto1*, cum s-ar spune.

MAŞA: N-am nevoie de nimic, dar mă revoltă nedreptatea!(*Pauză*.) Du-te, Feodor.

KULÂGHIN (*o sărută*): Odihneşte-te puţin, eşti obosită. Eu stau dincolo şi te aştept. Dormi! (*Se îndreaptă spre uşă*.) Sunt foarte mulţumit, sunt atât de mulţumit! (*Pleacă*.)

IRINA: E adevărat! Andrei al nostru s-a făcut atât de meschin! Cum a decăzut şi a îmbătrânit alături de femeia asta! Altă dată se pregătea să devină profesor universitar, şi ieri se lăuda că a intrat, în sfârşit, în consiliul zemstvei. El, un membru oarecare… şi Protopopov, preşedinte… Tot oraşul cârteşte, îşi bate joc, numai el nu vede, nu ştie nimic… Ia uite cum au dat fuga cu toţii să ajute la stingerea focului. Numai el stă închis în camera lui, ca şi cum nimic nu s-ar întâmpla. Atâta ştie şi el… să cânte la vioară. (*Nervoasă*.) E îngrozitor, îngrozitor! (*Izbucneşte în plâns*.) Nu mai pot! Nu mai pot! Nu mai pot îndura! Nu mai pot! (*Intră Olga*. *Orânduieşte luciurile pe măsuţa ei*.)

IRINA (*plânge cu hohote*): Goniţi-mă de aici! Daţi-mă afară! Nu

mai pot!

OLGA (*speriată*): Ce e cu tine, draga mea, ce s-a întâmplat?

IRINA (*hohotind*): Unde? Unde s-a dus totul? Cum de s-a spulberat? Doamne, Dumnezeule! Am uitat tot, toţi

1 Port cu mine tot ce e al meu. (Lat.)

Totul s-a învălmăşit în mintea mea… nu mai ştiu cum se spune fereastră în italieneşte, sau tavan… În fiecare zi uit câte ceva… şi viaţa trece, vremea nu se mai întoarce. N-o să mai plecăm niciodată la Moscova, niciodată! Acum îmi dau seama că n-o să mai plecăm!… OLGA: O, draga mea, draga mea.

IRINA/ (*încearcă să se stăpânească*): Ce nenorocită sunt! Nu pot să muncesc, n-o să mai muncesc. Ajunge, ajunge! Am fost telegrafistă, acum sunt la zemstvă… urăsc şi dispreţuiesc tot ce mi se dă să lucrez… Am douăzeci şi patru de ani. Muncesc de mult. Parcă mi s-a uscat mintea, am slăbit, m-am sluţit, am îmbătrânit, şi nicio mulţumire sufletească. Vremea trece. Am impresia că mă scufund, că mă depărtez de viaţa adevărată, frumoasă. Mi se pare că mă prăvălesc în beznă, în prăpastie. Deznădejdea mă sugrumă. Cum de mai trăiesc? Cum de nu m-am sinucis până acum? Nici eu nu ştiu… &

OLGA: Nw mai plânge, fetiţa mea, nu mai plânge!… Mi se rupe inima!

IRINA: Nu, nu. N-o să mai plâng! Destul… Uite că nu mai plâng! Ajunge, ajunge!

OLGA: Scumpa mea, îţi vorbesc acum ca un bun prieten, ca o soră! Ascultă-mă, urmează-mi sfatul! Mărită-te cu baronul! (*Irina plânge încet.*) Ştiu că îl preţuieşti, că-l stimezi… E adevărat că nu-i frumos, dar e atât de cumsecade, de curat la suflet!… Şi apoi nu se căsătoreşte omul numai din dragoste, ci şi ca să îndeplinească o anumită îndatorire. Aşa gândesc eu şi sunt încredinţată că aş putea să mă mărit fără să iubesc! Aş primi orice cerere în căsătorie, dacă omul ar fi cumsecade!… Chiar dacă ar fi bătrân…

IRINA: km aşteptat într-una şi am nădăjduit că ne vom muta la Moscova, că voi găsi acolo un om adevărat, un om al visurilor mele, al dorinţelor mele… Dar iată că totul e în zadar… În zadar… I

OLGA (*îmbrăţişând-o*): Surioara mea dragă, scumpa mea surioară. Te înţeleg! Gând şi-a dat demisia baronul Nikolai Lvovici şi a apărut în haine civile, mi s-a părut atât de urî-ţel, încât m-au podidit lacrimile… M-a întrebat: „De ce plângi?" Ce era să-i spun? Şi totuşi, dacă Dumnezeu îl va ajuta şi te va lua de soţie, voi fi fericită, căci asta e altceva, cu totul altceva!

(*Intră Nataşa cu o luminare în mină. Trece prin odaie, de la dreapta spre stânga, fără să spună un cuvânt. J*

MASA (*Se aşază pe canapeaua pe care era culcată*): Asta umblă de parcă ea ar fi dat foc oraşului!

OLGA: Eşti proastă, Masa. Iartă-mă, te rog, dar tu eşti cea mai proastă din familia noastră.

(*Pauză.*)

MASA: Dragile mele, surorile mele, vreau să mă spovedesc vouă! Mi-e sufletul încătuşat! Vouă mă voi spovedi! Şi nimănui după aceea niciodată! Uite că încep… (*încet.*) E taina mea cea mai adâncă, voi însă trebuie s-o aflaţi… Nu mai pot să tac… (*Pauză.*) Iubesc… iubesc… îl iubesc… l-aţi văzut adineauri!… Ei bine, ce să mai spun… într-un cuvânt, îl iubesc pe Verşinin!

OLGA (*trece după paravanul care se află în faţa patului ei*): Lasă asta, Masa, eu tot nu te aud.

MASA: Ce vrei să fac? (*îşi ia capul în mâini.*) La început, mi s-a părut un om ciudat! apoi mi s-a făcut milă de el… şi până la urmă am început să-l iubesc! îl iubesc aşa cum este… cu vocea, cu cuvintele lui… cu nenorocirile, cu cele două fetiţe…

OLGA (*vorbeşte de după paravan*): Să ştii că nu aud nimic! Poţi spune orice prostie, că tot nu aud!

MAŞA: Tu eşti proastă, Olia! Iubesc… pesemne că aşa mi-a fost scris, că asta mi-e ursita… Şi el mă iubeşte… Mă tem grozav… Da! Nu e bine? (*O trage de mină pe Irina către ea.*) O, drăguţa mea! Cum o să ne trăim viaţa asta? Ce-o să ni se mai întâmple? Când le citeşti în cărţi, toate ţi separ învechite, de parcă le-ai fi ştiut de mult, dar când iubeşti tu însuţi, îţi dai seama că nimeni nu ştie nimic! Că fiecare trebuie să hotărască singur pentru el… Dragile mele, scumpele mele surioare…

Acum v-am spus tot… acum o să tac… Voi grăi numai ca nebunul lui Gogol: Tăcere, tăcere!…

(*Intră Andrei şi după el Ferapont.*)

ANDREI (*supărat*): Ce tot vrei? Nu mai înţeleg nimic!

FERAPONT (*din uşă*, *nerăbdător*): Eu, Andrei Sergheevici, v-am spus cel puţin de zece ori până acum…

ANDREI: în primul rând, nu sunt Andrei Sergheevici pentru tine, ci Înălţimea Voastră.

PERAPONT: Vă roagă pompierii, Înălţimea Voastră, să le daţi voie să treacă prin parc spre râu, că până acum au tot ocolit şi le vine foarte greu.

ANDREI: Bine! Spune-le să treacă. (*Ferapont pleacă*.) M-au plictisit. Unde e Olga? (*Olga iese de după paravan*.) Te-aş ruga să-mi dai cheia ta de la dulap. Pe a mea am pierdut-o… Aveai o cheiţă mică…

(*Olga* îi *întinde cheia*, *fără un cuvânt*; *Irina se duce după paravanul din faţa patului ei*. *Pauză*.)

ANDREI: Ce foc mare! Bine că s-a mai potolit. Să-i ia dracu' pe toţi! M-a scos din sărite acest Ferapont!… I-am spus o prostie… Înălţimea Voastră… (*Pauză*.) De ce nu spui nimic, Olia? (*Pauză*.) Cred că ar fi timpul să laşi la o parte prostiile şi să nu te mai superi pentru toate fleacurile… Acum, că suntem cu toţii aci, şi Masa, şi tu, şi Irina, ar fi bine să ne lămurim o dată pentru totdeauna. Ce aveţi împotriva mea? Ce aveţi?

OLGA: Lasă, Andriuşa! E şi mâine zi. (*Tulburată*.) Ce noapte zbuciumată!

ANDREI: (*intimidat*): Nu te supăra. Eu întreb foarte liniştit: ce aveţi împotriva mea? Spuneţi-mi pe faţă!

(*Se aude din culise vocea lui Verşinin*: *Tram*, *tam*, *tam*.)

MASA (*se ridică şianta tare*): Tra, la, la. (*Către Olga*.) La revedere, Olia, Dumnezeu să te păzească! (*Se duce după paravan şi o sărută pe Irina*.) Somn uşor… La revedere, Andrei! Te rog, du-te… Fetele sunt prea obosite… Mâine o să lămuriţi totul… (*Pleacă*.)

OLGA: Da, Andriuşa, ar fi bine să amânăm pe mâine… (*Se duce după paravanul ei*.) Trebuie să ne culcăm! /ANDREI: Am să spun ce am

de spus şi după aceea plec. Uite! mai întâi aveţi ceva împotriva Nataşei, nevastă-mea. Mi-am dat seama de asta din prima zi a căsniciei mele. Trebuie să vă spun însă că Nataşa este o fată minunată, cinstită, dreaptă şi mărinimoasă. Asta e părerea mea. O iubesc şi o stimez! Aţi înţeles? Şi cerca şi ceilalţi să facă la fel. Încă o dată vă spun, e dreaptă, cinstită şi mărinimoasă. Toate nemulţumirile voastre, iertaţi-mă, nu sunt decât mofturi… (*Pauză*.) Apoi mi se pare că sunteţi supărate pe mine pentru că nu am devenit profesor, pentru că nu mă ocup cu ştiinţa. Vedeţi însă că am slujbă la zemstvă, am intrat în consiliul de conducere. Cred că ceea ce fac acum e tot atât de bun şi sfânt ca şi când aş fi slujit ştiinţa. Sunt membru în consiliul zemst-veişi dacă vreţisă ştiţi, sunt chiar mândru de asta… (*Pauză*.) În sfârşit, mai am ceva de spus!… Am ipotecat casa fără să vă cer consimţământul… Recunosc că sunt vinovat şi vă cer iertare. Am fost forţatdedatorii… Treizeci şi cinci de mii… Nu mai joc cărţi, m-am lăsat de mult… Tot ce pot să spun ca să mă justific e că voi aveţi pensia tatii, în timp ce eu n-am avut nimic… niciun venit, ca să zic aşa…

[(*Pauză*.)

KULÂGHIN (*din uşă*): Masa e aci? (*îngrijorat*.) Dar unde e? Ciudat… (*Pleacă*.)

ANDREI: Nimeni nu vrea să mă asculte! Nataşa e o fată minunată, cinstită. (*Se plimbă tăcut pe scenă*, *apoi se opreşte*.) Când m-am însurat, mă gândeam că o să fim fericiţi… cu toţii! Doamne, Dumnezeule! (*Izbucneşte în plâns*.) Surorile mele dragi, scumpele mele, să nu mă credeţi, să nu credeţi un cuvânt din tot ce v-am spus… Să nu mă credeţi… (*Pleacă*.)

KULÂGHIN (*apare în uşă neliniştit*): Unde e Masa? Nu-i aci? Ce ciudat! (*Pleacă*.)

(*Se aud clopotele pompierilor*. Scena *e pustie*.)

IRINA (*de după paravan*): Olia! Cine bate în podea?

OLGA: Doctorul, Ivan Romăniei. E beat.

IRINA: Ce noapte zbuciumată! (*Pauză*.) Olia! (*Scoate capul de după paravan*.) Ai auzit? E vorba să plece brigada de aci… o mută undeva, departe…

OLGA: Zvonuri…

IRINA: Vom rămâne singure, singure de tot… Olia!

OLGA: Ei şi?

V IRINA: Scumpa, draga mea! Tu ştii cât îl preţuiesc, cât îl stimez pe baron. E un om cumsecadş. Mă voi mărita cu el, sunt hotărâtă să fac orice, numai să plecăm la Moscova! Te rog din suflet, să plecăm! Nu e nimic pe lume mai frumos ca Moscova! Să plecăm, Olia, să plecăm!

Cortina

12

ACTUL AL PATRULEA

Parcul cu copaci bătrâni ai casei Prozorov. În fundul aleii lungi de brazi se zăreşte râul. Pe celălalt mal e pădurea. În dreapta e terasa casei. Pe terasă e pusă masa „pahare, sticle, s-a băut şampanie. E la amiază. Dinspre stradă spre râu trece din când în când, traversând parculcâte cineva, în grabă. Apoi mai trec şi vreo cinci soldaţi. În tot timpul actului, *Gebutikin* e foarte bine dispus. Stă în parc în fotoliu şi aşteaptă să fie chemat. E cu chipiu şi baston. Pe terasă stau *Tuzenbah*, *Irina* şi *Kulî-ghin*, care e cu mustaţa rasă şi poartă decoraţia atârnată de gât. *Fedotik* şi *Rode* coboară de pe terasă în parc, petrecuţi de ceilalţi. Amândoi sunt în ţinute de campanie.

TUZSNBAH (*se sărută cu Fedotik*): Ditgul meu, em trăit ca doi prieteni bunii (*Se sărută cu Rode.*) încă o dată… adio, dragul meu!

IRINA: La revedere!

FEDOTIK: Adio! Nu la revedere, căci n-o să ne mai vedem niciodată!

KULÂGHIN: Cine ştie? (*îşi şterge ochii şi surâde.*) Ia te uită! M-au podidit lacrimile!

IRINA: Poate că ne mai întâlnim vreodată!

FEDOTIK: Da. Peste zece – cincisprezece sni! Atunci însă abia ne vom recunoaşte şi ne vom saluta cu răceală! (*Ia un instantaneu.*) Staţi!… E pentru ultima cară!

RODE (*îl îmbrăţişează pe Tuzenbah*): N-o să ne mai vedem. (*Sărută mâna Irinei.*) Vă mulţumesc din suflet pentru tot, pentru tot!

FEDOTIK (*înciudat*): Stai puţin!…

TUZENBAH: Cu voia lui Dumnezeu, ne vom mai întâlni… Să ne scrieţi… neapărat…

RODE (*aruncând o privire prin parc*): Adio, copaci! (*Strigă*.) Hop! Hop! (*Pauză*.) Adio, frumos ecou!

KULÂGHIN: Ei, cine ştie, poate că vă veţi însura acolo, în Polonia… Nevestele voastre poloneze vă vor îmbrăţişa, spunându-vă: *Kochanie1*. (*Râde*.)

FEDOTIK (*se uită la ceas*): Nu mai avem nicio oră! Din toată bateria, numai Soaionîi pleacă cu şlepul. Noi o pornim cu coloana. Azi vor pleca trei baterii cu câte un divizion, mâine alte trei. Peste oraşul ăsta se vor aşterne apoi liniştea şi tăcerea…

TUZENBAH: Şi o plictiseală fără margini.

RODE: Unde e Maria Sergheevna?

KULÂGHIN: Masa e în parc.

FEDOTIK: Trebuie să ne luăm rămas bun şi de la dânsa.

RODE: Adio, trebuie să plec, altfel simt că mă apucă plânsul! (*îi îmbrăţişează în grabă pe Tuzenbah şi pe Kulî-ghin şi sărută mâna Irinei*.) Ce bine am trăit aci!

FEDOTIK (*către Kulîghin*): Iată o amintire… un carneţel cu creionaş… Hai s-o luăm spre râu… (*Pleacă amândoi şi se întorc de câteva ori, ca să mai privească casa*.)

RODE (*strigă*): Hop! Hop!

KULÂGHIN (*strigă*): Adio!

(*Se vede cum se întâlnesc în fundul scenei cu Masa, îşi iau rămas bun şi pleacă* împreună *cu ea*.)

IRINA: Au plecat!… (*Se aşază pe ultima treaptă a terasei*.)

GEBUTÎKIN: Au uitat să-şi ia rămas bun de la minei

IRINA: Dar dumneata ce-ai păzit?

CEBUTÎKIN: Drept să-ţi spun, am uitat şi eu! îi voi întâlni în curând, de altfel, pentru că mâine plec… Da! mai am o zi de stat aici! Peste un an ies la pensie. Mă întorc aci ca să-mi petrec restul zilelor alături de voi. Nu mi-a mai rămas decât un anişor până la pensie…(*Pune ziarul în buzunar şi scoate un altul*.) o să vin aci, pe lângă voi o să-mi schimb cu totul viaţa… O să devin atât de liniştit, atât de

cuminte şi potolit!…

1 Iubitule. (Polon.)

12*

IRINA: Ai dreptate! Să ştii că ar trebui să-ţi schimbi felul de viaţă! Da, da, ar trebui să încerci.

CEBUTIKIN: Da. Asta o simt şi eu. (*Fredonează încet.*) Tarara-bumbia… tarara-bumbia…

KULIGHIN: Eşti incorigibil, Ivan României, incorigibil!

CEBUTÎKIN: Ce-ar fi să te mai ocupi de mine? Poate că m-aş îndrepta…

IRINA: Feodor şi-a ras mustăţile! Nu pot să-l văd!

KULÂGHIN: De ce?

CEBUTÎKIN: Ţi-aş spune eu cu ce semeni, dar nu pot!

KULÂGHIN: Ce să-i faci? Asta-i un *modus vivendi*. Directorul n-are mustaţă… Când m-au făcut inspector… mi-am ras-o şi eu! Nu place nimănui, dar nu-mi pasă! Cu sau fără mustaţă, sunt tot atât de mulţumit!… (*Se aşază. J*

(*în fundul parcului apare Andrei, împingând căruciorul copilului.*)

IRINA: Dragul meu Ivan României, sunt foarte îngrijorată! Dumneata ai fost aseară pe bulevard; spune-mi, te rog, ce s-a întâmplat acolo?

CEBUTÎKIN: Ce s-a întâmplat? Nimic! Fleacuri! (*Citeşte ziarul.*) Parcă nu-i totuna?

KULÂGHIN: Se zice că s-a întâlnit Solionîi cu baronul pe bulevard, în faţa teatrului…

TUZENBAH: încetează! Ce rost are… (*Dă apoi, plictisit, din mină şi intră în casă.*)

KULÂGHIN: S-au întâlnit în faţa teatrului… Solionîi s-a zlegat de baron. Baronului i-a sărit ţandăra şi i-a insultat…

CEBUTÎKIN: Habar n-em de nimic… Fleacuri!

KULÂGHIN: Se zice că Solionîi o iubeşte pe Irina… din pricina asta îl urăşte pe baron… E foarte uşor de înţeles… Irina e o fată frumoasă! Seamănă niţel cu Masa… e tot atât de visătoare… Dar tu, Irina, ai o fire mai blândă… De altfel, şi Masa are un caracter bun. O

iubesc nespus de mult pe Masă.

(*Din fundul parcului se aude*: *Oho*… *hop*, *hop*!)

IRINA (*tresare*): Nu ştiu de ce mă sperie totul azi? (*Pauză*.) Totul epregătit… după masătrimitlucrurile… Mâine mă cunun cu baronul şi plecăm îndată la fabrica de cărăi mizi… Poimâine începe şcoala… încep şi eu o viaţă nouă! De mi-ar ajuta Dumnezeu! La examenul de profesorat eram atât de emoţionată, atât de fericită! îmi venea să plâng de bucurie… (*Pauză*.) Trebuie să sosească dintr-un moment într-altul şi căruţa… după lucruri…

KULÂGHIN: Prea bine, prea bine! Numai că mi se pare totul cam neserios… Prea multă filosofie şi prea puţină seriozitate… Totuşi îţi doresc noroc… din tot sufletul!

CEBUTÎKIN (*mişcat*): Drăguţa mea, draga mea, buna mea… inimioara mea de aur… Aţi luat-o mult prea înainte… nu vă mai pot ajunge. Am rămas în urmă… precum pasărea zburătoare, care îmbătrânind, nu mai poate zbura. Avântaţi-vă, puişorii mei, tot mai sus, în văzduhuri… cu Dumnezeu! (*Pauză*.) Degeaba ţi-ai ras mustaţa, Feodor Ilici!

KULÂGHIN: Dă-o încolo de mustaţă! (*Oftează*.) Azi se duc militarii noştri! Viaţa o să reintre în vechile făgaşuri… Orice s-ar spune, Masa e o femeie bună şi cinstită! O iubesc mult şi-i sunt recunoscător pentru soarta mea… Vezi, oamenii au ursite atât de deosebite! Bunăoară… e aici, la accize, un funcţionar… se numeşte Kozâriov… a fost coleg cu mine în clasa a cincea. L-au dat afară, pentru că nu putea pricepe *ut consecutivum*. Acum o duce foarte prost. E sărac, bolnav. Când îl întâlnesc îi spun: „Bună ziua, *ut consecutivum*!”… „Da, îmi răspunde, chiar aşa-i… *consecutivum*…” şi tuşeşte. Eu însă am avut întotdeauna noroc. Sunt fericit, am fost decorat cu Odinul Stanislav gradul II şi am ajuns dascăl. Învăţ pe alţii acum acest *ut consecutivum*… Firește… Sunt un om deştept, mai deştept decât mulţi alţii… dar fericirea nu stă în asta…

(*în casă cin la cineva la pian „Rugăciunea unei fecioare”*.)

IRINA: Mâine seară n-o să mai aud „Rugăciunea unei fecioare”. N-o să-l mai văd pe acest Protopopov!… (*Pauză*.) *A* venit şi azi! Stă

acolo în salon…

KULÂGHIN: N-a venit încă directoarea?

IRINA: Nu. Au trimis s-o cheme. Nici nu vă puteţi închipui ce greu e pentru mine să stau aci fără Olia… Acum locuieşte la liceu… unde e directoare… Toată ziua are treabă şi eu sunt singură, mi-e urât, n-am ce face, nu pot să sufăr odaia în care stau… Şi m-am gândit aşa: dacă nu mi-e dat să mă duc la Moscova, aşa să fie. Pesemne că asta mi-e soarta. N-ai ce face împotriva ei! Totul e în mâna lui Dumnezeu… Ăsta-i adevărul. Nikolai Lvovici m-a cerut în căsătorie. M-am gândit bine şi până la urmă m-am hotărât… E un om bun, chiar uimitor de bun… Şi, deodată, parcă mi-au crescut aripi, veselia mi-a înviorat sufletul, m-am simţit uşurată şi dorul de muncă m-a cuprins din nou… Iată însă că aseară s-a întâmplat ceva… mă pândeşte ceva tainic şi de neînţeles…

CEBUTÎKIN: Fleacuri!… Prostii!…

NATAŞA (*strigă din fereastră*): Directoarea!

KULÂGHIN: A venit directoarea! Să mergem! (*Intră împreună cu Irina în casă.*)

CEBUTÎKIN (*citeşte ziarul şi fredonează încet*): Tarara-bumbia… tarara-bumbia.

(*Se apropie Masa. Prin fund trece din nou Andrei cu căruciorul.*)

MASA: Stă aici şi puţin îi pasă!

GEBUTÎKIN: Dar ce s-a întâmplat?

MASA (*se aşază*): Nimic! (*Pauză.*) Ai iubit-o mult pe mama?

CEBUTÎKIN: Nespus de mult!

MASA: Dar ea te-a iubit?

CEBUTÎKIN (*după o pauză*): Asta nu mai ţin minte!

MASA: „Al meu" e aici?… Aşa zicea pe vremuri bucătăreasa noastră, Marfa, când vorbea de vardistul ei!… „Al meu" e aici?

CEBUTÎKIN: Nu… încă nu!

MAşa/e firesc să devii grosolan şi răutăcios când ţi se măsoară tu atâta zgârcenie clipele de fericire, când le câştigi u atâta greutate… şi mai cu seamă când le pierzi aşa cum le pierd eu acum!… (*Arată spre piept.*) Aci… uite, aci clocoteşte totul. (*Se uită la Andrei, care plimbă*

într-una căruciorul.) Uite-l şi pe fratele nostru, pe Andrei… Cum s-au mai spulberat toate nădejdile! Atâţia oameni se străduiesc, de pildă, să înalţe un clopot, îşi irosesc truda şi paralele, ca până la urmă clopotul să se prăbuşească, spărgându-se în bucăţi… fără nicio pricină! Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu Andrei! J

ANDREI: Când o să se facă linişte şi în casa asta? Doamne, ce gălăgie!

CEBUTÎKIN: Foarte curând! (*Se uită la ceas*.) Am un ceas, ca pe timpuri! Vesteşte orele prin bătăi. (*îl întoarce*; *ceasul bate*.) La unu, pleacă bateria întâi, a doua şi a cin-cea. (*Pauză*.) Eu o să plec mâine.

ANDREI: Pentru totdeauna?

CEBUTÎKIN: Nu ştiu. O să mă întorc, poate, peste un an… dar dracu' ştie? Parcă nu-i totuna?

(*Din depărtare se aude muzică de harpă şi vioară*.)

ANDREI: Oraşul se goleşte, pustiul se va aşterne peste el. (*Pauză*.) Ieri s-a întâmplat ceva în faţa teatrului… toată lumea vorbeşte, numai eu n-am habar de nimic!…

CEBUTÎKIN: Nu-s decât prostii! Solionîi s-a legat de baron. Baronul şi-a ieşit din fire şi l-a repezit. Până la urmă, Solionîi a trebuit să-l provoace la duel. (*Se uită la ceas*.) Mi se pare că ar fi timpul… La ora douăsprezece şi jumătate ne întâlnim în dumbravă… uite, aceea care se zăreşte dincolo de râu… Pif… paf… (*Râde*.) Solionîi îşi închipuie că-i Lermontov… Ştii că scrie şi versuri? Dar să-ţi spun drept, asta nu mai e glumă! Are până acum două dueluri pe conştiinţă!

MASA: Cine?

CEBUTÎKIN: Solionîi.

MASA: Dar baronul?

CEBUTÎKIN: Qe-i cu baronul?

(*Pauză*.)

MASA: Totul mi se încurcă în cap… îţi spun că nu trebuie să-i laşi să se bată… Poate să-l rănească pe baron… Poate să-l ucidă.

CEBUTÎKIN: Baronul e băiat bun! Dar cu un baron mai mult sau mai puţin pe lume nu e totuna? N-au decât! Totuna e! (*Din parc strigă cineva*: *Oho*, *hop*, *hop*!) Să mai aştepte! Ăsta e Skvorţov, unul din

martori! E jos, în barcă!

(*Pauză*.)

ANDREI: Eu unul cred că e imoral să te baţi în duel sau să iei parte la un duel, fie şi în calitate de medic.

CEBUTÎKIN: Ţi se pare numai!… De fapt… noi nu suntem… nu există nimic pe lume!… Ni se pare numai că trăim… Dar la urma urmei, totuna e.

MASA: Toată ziua vorbesc şi iar vorbesc… (*Merge*.) Ca şi cum n-ar fi de ajuns clima asta, în care te poţi aştepta să ningă oricând; trebuie să mai auzi şi toate discuţiile astea! (*Se opreşte*.) Nu! Nu vreau să intru în casă… nu pot!… Când vine Verşinin, să mă chemaţi… (*Pleacă pe alee*.) Păsările călătoare au început să plece… (*Priveşte în sus*.) Lebede sau gâşte sălbatice… dragile mele, fericitele mele! (*Pleacă*.)

ANDREI: O să rămână casa pustie… Ofiţerii se duc, te duci şi dumneata, soră-mea se mărită… eu rămân singur în toată casa…

CEBUTIKIN: Dar nevasta dumitale?

(*Intră Ferapont cu un teanc de Mrtii în mină*.)

ANDREI: Nevasta ca nevasta! N-am ce zice… E cinstită… cumsecade, să spunem, chiar bună… /Şi cu toate astea, are în ea ceva ce o reduce la nivelul animalului aceluia orb… mărunt… ţepos! În orice caz, nu e un omi Acum îţi vorbesc sincer, ca unui prieten adevărat! Eşti singurul om căruia îi pot mărturisi totul! Firește, o iubesc pe Natașa… Câteodată, însă, mi se pare atât de vulgară… Şi atunci îmi pierd capul… Nu mai ştiu de ce o iubesc sau, în orice caz, de ce am iubit-o…

CEBUTÎKIN (*se ridică*): Ei… dragul meu, mâine plec şi poate nu ne mai vedem niciodată. Iată însă sfatul meu: Pune mâna pe pălărie şi pe baston şi ia-o din loc!… Pleacă!… Du-te!… Du-te fără să întorci capul. Şi cu cât te vei duce mai departe, cu atâta va fi mai bine!

(*în fundul scenei trece Solionti cu doi ofiţeri. îl zăreşte pe Cebutîkin şi vine spre dinsul, lăsându-i pe ceilalţi să-şi urmeze drumul*.)

SOLIONÂI: Doctore! E douăsprezece jumătate! E timpul să plecăm. (*Dă mâna cu Andrei*.)

CEBUTÎKIN: Vin numaidecât! M-aţi plictisit cu toţii! (*Către Andrei*.) Andriuşa, dacă întreabă cineva de mine, să spui că vin

numaidecât!... (*Oftează*.) Of, of, of!

SOLIONÂI: „Nici să crâcnească n-a apucat că pe el ursul s-a aşezat!" (*Pleacă cu doctorul*.) De ce tot oftezi, moşu-lică?

CEBUTÎKIN: Hm!

SOLIONÂI: Cum o duci cu sănătatea?

CEBUTÎKIN (*furios*): Vezi-ţi de treabă!

SOLIONÂI: Degeaba te necăjeşti, moşulică! N-o să fac mai nimic! O să trag numai în el ca într-o potârniche l (*Scoate sticluţa de parfum şi îşi dă pe mâini*.) Am golit azi toată sticluţa şi miros într-una! Miros a cadavru mâinile astea! (*Pauză*.) Aşa... îţi mai aduci aminte versurile? „*Dar el numai furtună vrea*; *parc-ar fi linişte-n furtună*! *11*

CEBUTÎKIN: Da! Firește! „Nici să crâcnească n-a apucat că pe el ursul s-a aşezat!" (*Pleacă cu Solionîi*.)

(*De departe se aude strigând*: *Hop*! *Hop*! apoi *intră Andrei şi Ferapont*.)

FERAPONT: Vă rog să iscăliţi hârtiile astea. ANDREI (*nervos*): Lasă-mă în pace! Lasă-mă! Te rogi (*Pleacă cu căruciorul*.)

FERAPONT: Ăsta-i rolul hârtiilor, să fie iscălite. (*Pleacă spre fundul scenei*.)

(*Intră Irina cu Tuzenbah care poartă pălărie de paie*. *Kulighin trece prin scenă strigând*: *Masa*! *Masa*!)

TUZENBAH: Mi se pare că el e singurul om din tot oraşul care se bucură de plecarea militarilor!

IRINA: E uşor de înţeles! (*Pauză*.) Oraşul nostru va rămâne pustiu.

TUZENBAH: Draga mea! Mă întorc într-o clipă.

IRINA: Unde te duci?

TUZENBAH: Am puţină treabă în oraş... apoi... trebuie să-mi iau rămas bun de la camarazi...

IRINA: Nu-i adevărat!... Nikolai... de ce eşti atât de distrat astăzi? (*Pauză*.) Ce s-a întâmplat ieri în faţa teatrului?

TUZENBAH (*face un gest*): Mă întorc... peste o oră voi fi iar cu tine... (îi *sărută mâinile*.) Nepreţuita mea! (*Se uită lung la ea*.) De cinci ani te iubesc... şi tot nu mă pot obişnui! Îmi pari din ce în ce mai

frumoasă! Ce păr minunat! Ce ochi! Mâine te iau de-aci. Vom munci, vom fi bo

I

gaţi, visurile mele se vor realiza… Vei fi fericită! Un singur lucru mai lipseşte, unul singur: dragostea ta!

IRINA: Asta nu stă în puterile mele! Voi fi soţia ta, îţi voi fi credincioasă şi supusă… dar de iubit… ce pot să fac? (*Izbucneşte în lacrimi*.) N-am iubit niciodată! O! Visam. zi şi noapte o dragoste, o dragoste mare! Dar sufletul mi-e ca un pian preţios şi închis, a cărui cheie s-a pierdut! (*Pauză*.) De ce ai o privire atât de rătăcită?

TUZENBAH: N-am dormit toată noaptea. Nimic nu mă înspăimântă în viaţa asta! Şi totuşi, cheia asta pierdută îmi sfâşie inima, nu mă lasă să dorm. Spune-mi ceva! (*Pauză*.) Spune-mi ceva…

IRINA: Ce? Ce să-ţi spun? Ce să-ţi spun?

TUZENBAH: Spune-mi ceva!

IRINA: Ajunge! Ajunge!

(*Pauză*.)

„TUZENBAH: Ce fleacuri, ce nimicuri stupide pot să capete, aşa din senin, o însemnătate fără de margini în viaţa unui om! Râzi de ele, ca de obicei, îţi dai seama ce sunt şi totuşi mergi înainte, simţind că n-ai puterea să te opreşti. Nu! mai bine să nu vorbim despre asta! Sunt atât de vesel azi! Mi se pare că văd acum, pentru întâia oară, şi brazii, şi arţarii, şi mestecenii ăştia! Şi totul mă priveşte parcă ciudat, aşteptând ceva! Ce copaci minunaţi! Viaţa ar trebui să fie neasemuit de frumoasă în preajma lor! (*Se aude strigând*: *Hop*! *Hop*!) Trebuie să mă duc! E timpul… Ia te uită la copacul ăsta uscat! Se leagănă totuşi în vânt împreună cu ceilalţi. Mi se pare că dacă voi muri, voi avea totuşi, ca şi el, partea mea de viaţă, într-un fel sau altui! Rămâi cu bine, scumpa mea!… (*îi sărută mâinile*.) Actele pe care mi le-ai dat sunt pe masa mea de scris, sub calendar.

IRINA: Vin şi eu cu tine.

TUZENBAH (*îngrijorat*): Nu, nu! (*Pleacă repede*, *dar se opreşte pe alee*.) Irina!

IRINA: Ce e?

TUZENBAH (*neştiind ce să spună*): N-am luat azi cafeaua… te rog să spui să mi-o pregătească… (*Pleacă în grabă*.)

(*Irina rămâne îngândurată, apoi se duce în fundul scenei şi se aşază în leagăn, legănându-se încet. Andrei intră cu căruciorul, urmat de Ferapont*.)

FERAPONT: Andrei Sergheevici! Doar nu sunt ale mele hârtiile, ci ale statului! Nu le-am născocit eu!

ANDREI: O! /Unde sunt zilele de odinioară! Pe atunci eram tânăr, voios, cu mintea deschisă!… Visam şi gândeam atât de frumos! Când prezentul şi viitorul erau luminate de speranţe! De ce oare devenim atât de goi, de cenuşii, atât de trândavi, nepăsători, netrebnici şi nenorociţi când începem să trăimf!… Iată! Oraşul ăsta are două sute de ani şi o sută de mii de locuitori… şi nu e niciunul care să nu semene cu ceilalţi! Nici în trecut şi nici în vremurile noastre nu s-a ivit printre ei vreun mare înfăptuitor, un cărturar, un pictor sau vreun om cât de puţin însemnat care să stârnească invidia sau dorinţa fierbinte de a-i semăna \ţ Nu fac decât să bea şi să mănânce, să doarmă şi până la urmă… să moară, Apoi se nasc alţii… care trăiesc la fel! Ca să nu se tâmpească de plictiseală, se distrează clevetind, îşi umplu viaţa cu jocurile de cărţi şi cu băutura, cu judecăţi fără rost. Nevestele îşi înşală bărbaţii, iar aceştia mint, prefăcându-se că nu ştiu, că nu aud nimic! O educaţie grosolană otrăveşte sufletul copiilor, înăbuşind în ei orice scânteie divină. Aşa cresc, devenind nişte cadavre tee seamănă între-ele, tot atât de jalnici ca şi părinţii *lor.fi* (*Către Ferapont, cu ciudă*.) Ce vrei? I

FERAPONT: Ce să vreau? Să iscăliţi hârtiile astea!

ANDREI: M-ai plictisit!

FERAPONT (*înmânându-i hârtiile*): Să vedeţi… Portarul de la administraţia zemstvei povestea mai deunăzi că la Petersburg ar fi fost iarna un ger de două sute de grade L

ANDREI: /E înfiorător prezentul! Dar în schimb când mă gândesc la viitor, ce minune! Sufletul mi se uşurează, aripile îmi cresc… în depărtări zăresc lumină, libertate… eu şi copiii mei ne vom descătuşa de trândăvie, de cvas şi gâscă pe varză, se somnul de

după-amiază, de toată lenea asta mârşavă \...±

FERAPONT: Cică au îngheţat două mii de oameni! Lumea era îngrozită! Vezi, nu-mi aduc aminte dacă era la Petersburg sau la Moscova!

f-fer 187

ANDREI (*înduioşat*): Dragile mele, surioarele mele dragi! (*Cu lacrimi în ochi*.) Masa, sora mea dragă...

NATAŞA (*apare la fereastră*): Cine face atâta gălăgie? Tu erai, Andriuşa? O s-o trezeşti pe Sofocika! *il ne fauptas faire du bruit*, *Sophie dort deja*! *Vous êtes un ours*! *1* (*Supărată*.) Dacă ai poftă de vorbă, dă altcuiva căruciorul. Ferapont, ia căruţul!

FERAPONT: Am înţeles, coniţă! (*Ia căruţul*.)

ANDREI (*intimidat*): Vorbesc încet...

NATAŞA (*la fereastră îşi mângâie băieţaşul*): Bobik! Râz-gâiatule! Bobik al meu cel rău!

ANDREI (*răsfoind hârtiile*): Bine... bine! O să le revăd! Iscălesc ceea ce trebuie şi apoi le duci la administraţia zemst-vei... (*Pleacă în casă*, *citind hârtiile*. *Ferapont duce căruţul în fundul parcului*.)

NATAŞA (*din fereastră*): Bobik! Ia să spui tu cum se numeşte mămica ta! Drăguţule! Dragul meu! Dar asta cine e? Asta-i mătuşa Olia. Spune bună ziua mătuşichii!

(*Intră doi cântăreţi ambulanţi*, *care cântă la harpă şi la vioară*: *un bărbat şi o femeie*. *Din casă ies Verşinin*, *Olga şi Anfisa*, *şi ascultă o clipă pe cântăreţi*; *după ei*, *Irina*.)

OLGA: Acum trece toată lumea prin parcul nostru; trec oameni şi căruţe! Doiculiţă! Dă ceva cântăreţilor.

ANFISA (*le da nişte gologani*): Duceţi-vă cu Dumnezeu, oameni buni! (*Cântăreţii salută şi pleacă*.) Sărmanii! Nimeni nu cântă pe drumuri de prea mult bine! (*Către Irina*.) Bună ziua, Irinuşka mea! (*O îmbrăţişează*.) Ehei, fetiţa mea! Dacă ai şti ce bine o duc acum... da, da! Stau cu Oliuşka la liceu, avem o locuinţă mare şi frumoasă. S-a îndurat Domnul Dumnezeu de bătrâneţile mele. De când mă ştiu, păcătoasa de mine, n-am avut trai mai bun... Casa e tare frumoasă... şi eu am o odaie numai pentru mine, cu o minunăţie de pat. Totul c-a statului. Adesea

mă deştept în mijlocul nopţii şi mulţumesc Preasfântului şi Maicii Preciste. Drept să-ţi spun, nu cred să fie om mai fericit pe lume ca mine!

VERŞININ (*se uită la ceas*): Plecăm îndată, Olga Sergheevna! E timpul! (*Pauză.*) Vă doresc, din toată inima, tot ce e mai bun pe lume… Unde e Maria Sergheevna?

Să nu faceţi zgomot, Sophie a adormit. Eşti un urs! (Fr.)

IRINA: Undeva prin parc. Mă duc s-o caut.

VERŞININ: Fii, te rog, atât de drăguţă! Mă grăbesc!

ANFISA: Mă duc şi eu s-o caut. (*Strigă.*) Maşenka! Masat (*Se duce cu Irina în fundul parcului.*) A-u, a-u!

VERŞININ: Orice lucru are un sfârşit. Acum ne despărţim. (*Se uită la ceas.*) Oficialităţile oraşului ne-au dat un fel de dejun. S-a băut şampanie. Primarul a ţinut o cuvântare; eu mâncam, ascultam, dar eram cu sufletul aici, la dumneavoastră… (*Priceşte parcul.*) M-am obişnuit cu dumneavoastră.

OLGA: O să ne mai vedem vreodată?

VERŞININ: Se prea poate să nu ne mai revedem! (*Pauză.*) Nevastă-mea mai rămâne aci vreo două luni, împreună cu fetiţele; v-aş ruga mult, în caz de nevoie…

OLGA: Da, firește! Te rog să nu ai nicio grijă! (*Pauză.*) Mâine n-o să mai fie nici urmă de militar în oraş, se va şterge totul, nu va rămâne decât o amintire, iar noi vom începe o viaţă nouă… (*Pauză.*) Totul se întâmplă independent de-voinţa noastră. Nu voiam să fiu directoare. A trebuit s-a fac şi pe asta. Acum sunt încredinţată că nu voi mai pleca la Moscova…

VERŞININ: Ei, vă mulţumesc pentru tot ce aţi făcuţi Vă rog să mă iertaţi dacă v-am supărat cu ceva… Şt îţi *y* vorbesc uneori prea mult… Vă rog să mă iertaţi şi să-mi păstraţi o bună amintire…

OLGA (*își șterge lacrimile*): De ce n-o fi venind şi Masa?

VERŞININ: Ce să vă mai spun, acum, la plecare?… Despre ce să mai filosofăm?… (*Râde.*) Viaţa e grea. Multora ni se arată vitregă şi fără speranţă. Totuşi trebuie să recunoaştem că devine din ce în ce mai luminoasă şi mai uşoară şi că nu e departe vremea când se va lumina

cu desăvârşire. (*Se uită la ceas.*) *JE* târziu, târziu. Odinioară, omenirea se îndeletnicea cu războaiele, îşi umplea viaţa cu expediţii, năvăliri şi izbânzi. lăzi, toate acestea au rămas în trecut, lăsând un mare gol, pe care nu ştim cum să-l umplem. Omenirea întreagă caută cu patimă… Şi fără îndoială că va găsi. Ar trebui s-o fac mai repede! (*Pauză.*) Dacă ar fi cu putinţă să adaugi la dragostea de muncă şi puţină cultură, iar la cultură un dram de dragoste de muncă, atunci. (*Se uită la ceas.*) Dar e timpul să plec… OLGA: Uite-o, vine!

(*Intră Masa.*)

VBRŞININ: Am venit să-mi iau rămas bun… (*Olgase retrage mai departe, ca să nu-i stinghereasc*ă.)

MASA (*se uită drept în ochii lui Verşinin*): Adio! (*Sesărută prelung.*)

OLGA: Sfârşeşte!… Ajunge!…

(*Masa plânge în hohote.*)

VERŞININ: Să-mi scrii… să nu mă uiţi! Dă-mi drumul!… E timpul să plec! Luaţi-o… Olga Sergheevna, trebuie… să plec… am întârziat!(*Emoţionat, sărută mâinile Olgăi, o îmbrăţişează din nou* pe Masă, *apoi pleacă în grabă.*)

OLGA: Haide, Masa, ajunge! încetează, draga mea.

(*Intră Kulighin.*)

KULÂGHIN (*intimidat*): Nu face nimic… las-o să plângă. Las-o! Buna mea Masa, draga mea Masa!… Tu eşti soţia mea… sunt fericit, orice s-ar întâmpla. Nu mă voi plânge şi nu-ţi voi face nicio mustrare… Olia e martoră… O să ne trăim viaţa ca şi înainte… Niciodată nu-ţi voi spune ceva… niciun cuvânt de dojana!…

MASA (*încearcă să-şi stăpânească plânsul*): „Pe plaiu-n – tins sub geana mării smălţat în aur e-un tufan…" Simt că înnebunesc! „Pe plaiu-ntins sub geana mării…"

OLGA: Linişteşte-te, Masa, linişteşte-te!… Dă-i un pahar cu apă!

MASA: Uite că nu mai plâng…

KULÂGHIN: Uite că nu mai plânge… Masa e bună…

(*De departe se aude o împuşcătură surdă.*)

MASA: „Pe plaiu-ntins sub geana mării smălţat în aur e-un

tufan…" Motanul de aur, tufanul de aur… Mă încurc. (*Bea apă.*) o viaţă irosită… Nu-mi mai trebuie nimic de azi încolo… Am să mă liniştesc îndată… Acum totul e în zadar… Ce înseamnă „plaiu-ntins"? De ce nu-mi ies din cap aceste cuvinte? Gândurile mi se încurcă…

(*Intră Irina.*)

OLGA: Linişteşte-te, Masa… Aşa… Fii cuminte. Să intrăm în casă!

MASA (*supărată*): Nu intru acolo! (*începe din nou să plângă, dar apoi se stăpâneşte.*) Eu nu mai calc acolo şi nici nu vreau…

IRINA: Să stăm câteva clipe împreună… Chiar fără să vorbim. Mâine plec de aci…

(*Pauză.*)

KULÂGHIN: Ştiţi că ieri, în clasa a treia, am găsit la un-elev barba şi mustăţile astea. (*Şi le pune pe faţă.*) Nu-i aşa că semăn cu profesorul de germană?… (*Râde.*) Ce băieţi caraghioşi!

MASA: E adevărat! Semeni cu neamţul vostru!

OLGA (*râde*): Da!

(*Masa plânge.*)

IRINA: Ajunge, Masa!

KULÂGHIN: Să ştii că semăn bine de tot!

(*Intră Natașa.*)

NATAŞA (*către jupânească*): Ce este? Protopopov o să stea cu Sofocika şi pe Bobik o să-l plimbe Andrei Sergheici. Ce de mai griji şi cu copiii ăştia! (*Către Irina.*) Irina! Pleci mâine? Ce rău îmi pare! Trebuie să mai rămâi, cel puţin o săptămână. (*îl zăreşte pe Kulîghin şi dă un ţipăt. Acesta râde şi îşi scoate barba şi mustăţile.*) Vai! Cum m-am speriat t (*Către Irina.*) M-am obişnuit cu tine… să nu crezi că-mi vine uşor când e vorba să ne despărţim. O să-l mut pe Andrei cu vioara lui în odaia ta. Acolo poate să scârţâie cât pofteşte, în camera lui o mut pe Sofocika… Ce copil minunat! Ce fetiţă drăgălaşă! Azi se uita la mine cu nişte ochişori de-ţi venea să-i mănânci şi zicea: Mama!

KULÂGHIN: E adevărat! Fetiţa e foarte drăguţă!

NATAŞA: Prea bine… Mâine o să fiu singură aici! (*Oftează.*) Mai întâi o să poruncesc să se taie toată aleea de brazi şi apoi arţarul ăsta! E tare urât aci pe înserat! (*Către Irina.*) Draga mea, nu-ţi stă bine de fel

cordonul ăsta! E lipsit de gust! Ar trebui ceva mai vesel, mai colorat!… Am să pun să sădească peste tot flori… Floricele multe, cu miresme plăcute… (*Supărată*.) Dar cine a îndrăznit să pună furculiţa asta pe bancă? (*Intră în grabă în casă şi o ceartă pe ju*

191

pâneasă.) Cine a îndrăznit să lase furculiţa pe bancă? (*Ţipă*.) Tu să taci!

KULÂGHIN: A început!

(*Se aude muzica militară care intonează un marş*.) OLGA: Pleacă!

(*Intră Cebutikin*.)

MASA: Pleacă băieţii noştri! Ce să faci? Drum bun! (*Către soţul ei*.) Hai acasă! Unde-mi sunt pălăria şi pelerina?

KULÂGHIN: În casă! Le aduc numaidecât…

OLGA: Da, acum putem să ne ducem pe la casele noastre. E timpul!

CBBUTÎKIN: Olga Sergheevna!

OLGA: Ce-i? (*Pauză*.) Ce s-a întâmplat?

CEBUTÎKIN: Nimic… Nu ştiu cum să vă spun… (*îi şopteşte* la ureche.)

OLGA (*Înspăimântată*): Nu se poate!

CEBUTÎKIN: Ba da… Asta-i toată povestea… sunt istovit, chinuit! Nu mai pot… nu mai vreau să vorbesc. (*Furios*.) Şi la urma urmei, mi-e totuna!

MASA: Ce s-a întâmplat?

OLGA (*o îmbrăţişează pe Irina*): Ziua de azi e înfiorătoare! Nu ştiu cum… cum să ţi-o spun?… Draga mea…

IRINA: Ce este? Spune-mi mai repede! Ce este? Pentru numele lui Dumnezeu… (*Izbucneşte în lacrimi*.)

CEBUTÎKIN: Baronul a fost ucis în duel.

IRINA (*plânge încet*): Am ştiut… Am ştiut…

CEBUTÎKIN (*se retrage în fundul scenei şi se aşază pe bancă*): Sunt istovit… (*Scoate ziarul din buzunar*.) Lăsaţi-le să plângă…(*Fredonează încet*.) Tarara-bumbia, tarara-bumbia… Şi, la urma urmei, mi-e totuna…

(*Cele trei surori formează un grup. Stau strânse una lângă alta.*)

MASA: O! Cum mai cântă muzica! Pleacă! Se duc de la noi… unul din ei s-a dus pentru totdeauna… pentru totdeauna! Rămânem singure, ca să ne începem viaţa de la început… Trebuie să trăim… trebuie să trăim!

IRINA (*îşi cuibăreşte capul la pieptul Olgăi*): Va veni odată timpul când vom afla cu toţii tâlcul acestor suferinţe şi când ni se vor dezvălui aceste taine. Până atunci trebuie să trăim… să muncim… doar să muncim! Voi pleca singură mâine! Voi învăţa copiii, toată viaţa mi-o voi jertfi pentru cei care au, poate, nevoie de ea! E toamnă… În curând vine iarna, care-şi aşterne giulgiul de zăpadă peste toate… eu însă voi munci… voi munci!…

OLGA (*îşi îmbrăţişează surorile*): Ce voioasă, ce plină de viaţă e această muzică! Parcă te îndeamnă să trăieşti!… O! Doamne, Dumnezeule! Ni s-o împlini şi nouă odată sorocul şi ne vom duce pentru totdeauna. Lumea ne va uita; ne va uita chipurile, glasul şi toate câte au fost! Dar suferinţele noastre se vor preface în bucurii pentru cei care vor trăi după noi. Pacea şi fericirea vor coborî pe pământ, iar noi cei ele azi vom fi pomeniţi cu recunoştinţă şi binecuvântaţi!; Surorile mele dragi, viaţa noastră nu s-a sfârşit încă! S-o trăim deci! Uite! Muzica asta e atât de veselă, e atâta bucurie în ea! Încă puţin şi poate o să ştim pentru ce trăim, pentru ce suferim! Dacă am şti! Dacă am şti!

(*Muzica se pierde cu încetul în depărtare. Kulighin aduce, vesel şi surtzător, pălăria şi pelerina Masei. Andrei plimbă într-una căruciorul cu copilul.*)

CEBUTÎKIN (*fredonează încet*): Tarara-bumbia… Tarara-bumbia. (*Citeşte ziarul.*) E totuna, e totuna! OLGA: Dacă am şti! Dacă am şti!

Cortina